

America's efficient tools to promote influence strategies in Iran (from 1370 to 1388)

Javad Shafiei ^{1*} | Mohammag Ali Barzanooni ² | Ali Bayat ³ | Ali Karimzadeh ⁴ | Sadegh Zeinali ⁵

Abstract

America's interventions in the world arena have started since World War II in order to expand the sphere of influence and create governments aligned with their interests (maintaining the system, hegemonic stability) and this policy has always existed during the presidency of the Democrats and Republicans. To advance their influence strategies, especially in the political arena, both before the victory of the Islamic Revolution, mainly through the embassy, and after the revolution, with the development of American institutions and foundations and the use of Western theorists, secular intellectuals and internal Westerners, and the circle of intellectuals of the Velvet Coup. and the use of political parties have benefited in a complex and mixed way, according to this explanation, the current research intends to investigate the tools of influence to deal with the damage of influence and subversive projects. In this regard, this article answers this main question. What are the effective tools of the Americans to achieve influence strategies in Iran? This research has explained the efficient means of influence in the years 1370 to 1388 with a descriptive analytical method and to collect data from documentary, historical and library methods. It has also used the theory of influence of Ali Akbar Ahmadian and the network theory of Rand Institute and as a result This research examines and analyzes the embassy, ideological formation, networking, leadership formation.

Keywords: Hegemonic stability; America's influence strategies; de-ideology; networking; leadership.

1. Corresponding author: Doctoral student of Imam Hossein University, Tehran, Iran
  2. Assistant Professor, Imam Hossein University, Tehran, Iran
  3. Assistant Professor, Imam Hossein University, Tehran, Iran
  4. Assistant Professor, Imam Hossein University, Tehran, Iran
  5. Assistant Professor, Imam Hossein University, Tehran, Iran
- DOR: 20.1001.1.25381857.1403.17.63.1.8

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۲/۳۱
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۲/۱۷
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۸/۲۰
تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۰۸/۲۷

شابا چاپی: ۲۵۳۸-۱۸۵۷
الکترونیکی: ۲۶۴۵-۵۲۵۰

ابزارهای کارآمد آمریکا جهت پیشبرد راهبردهای نفوذ در ایران (از سال ۱۳۷۰ الی ۱۳۸۸)

جواد شفییعی^۱ | محمد علی برزنونی^۲ | درویش علی بیات^۳ | علی کریمزاده^۴ | صادق زینالی^۵

چکیده

مداخلات آمریکا در عرصه جهانی، از جنگ جهانی دوم جهت گسترش حوزه نفوذ و ایجاد دولت‌های همسو با منافع خود (حفظ نظام، ثبات هژمونیک) آغاز شده است و در دوران ریاست جمهوری دموکرات‌ها و جمهوری خواه‌ها همواره این سیاست وجود داشته است و برای پیش بردن راهبردهای نفوذ خود بویژه در عرصه سیاسی، هم در قبل از پیروزی انقلاب اسلامی عمدتاً از طریق سفارت خانه و هم بعد از انقلاب با توسعه موسسات و بنیادهای امریکایی و بکارگیری نظریه پردازان غربی، روشنفکران سکولار و غربگرای داخلی و حلقه روشنفکران کودتای مخملی و استفاده از احزاب سیاسی به شیوه ای پیچیده و ترکیبی نفع برده اند، بنابر این توضیح، تحقیق حاضر قصد دارد برای مقابله با آسیب های نفوذ و پروژه های براندازی به بررسی ابزارهای نفوذ پردازد در همین راستا این مقاله در پاسخگویی به این پرسش اصلی است که ابزارهای کارآمد امریکایی ها برای رسیدن به راهبردهای نفوذ در ایران چه می باشد؟ این پژوهش با روش توصیفی تحلیلی و برای گردآوری داده ها از روش اسنادی، تاریخی و کتابخانه ای به تبیین ابزارهای کارآمد نفوذ در سالهای ۱۳۷۰ الی ۱۳۸۸ پرداخته همچنین از نظریه نفوذ علی اکبر احمدیان و نظریه شبکه سازی موسسه رند، بهره برده است و در نتیجه این پژوهش: سفارت خانه، ایدئولوژی سازی، شبکه سازی، رهبرسازی را مورد بررسی و واکاوی قرار می دهد. **کلیدواژه‌ها:** ثبات هژمونیک، راهبردهای نفوذ آمریکا، سفارت خانه، ایدئولوژی زدایی، شبکه‌سازی، رهبرسازی

javadshafiei39@gmail.com

۱. نویسنده مسئول: دانشجوی دکتری دانشگاه امام حسین(ع)، تهران، ایران

۲. استادیار دانشگاه امام حسین(ع)، تهران، ایران

۳. استادیار دانشگاه امام حسین(ع)، تهران، ایران

۴. استادیار دانشگاه امام حسین(ع)، تهران، ایران

۵. استادیار دانشگاه امام حسین(ع)، تهران، ایران

DOR: 20.1001.1.25381857.1403.17.63.1.8

نویسندگان

ناشر: دانشگاه جامع امام حسین (ع)

این مقاله تحت لایسنس آفرینندگی مردمی (Creative Commons License- CC BY) در دسترس شما قرار گرفته است.

مقدمه

پروژه نفوذ یکی از مهم ترین چالش ها و مخاطرات پیش روی کشورمان از دوران قدرت یابی اروپائیان و سپس آمریکا بوده است. بعد از اشغال ایران به وسیله نیروهای متفقین، دولتمردان امریکایی به طور اصولی تری، برای ثبات هژمونیک^۱ و حفظ نظام^۲ خود در منطقه غرب آسیا، خصوصا ایران، به دنبال گسترش نفوذ بوده اند. عدم توجه به ابزارهای اصلی نفوذ، پیامدهای خسارت باری را، به خصوص در دهه اول انقلاب بهمراه داشته است، چنانچه طبق اسنادلانه جاسوسی «برنامه های کوتاه مدت و بلندمدت» (اسنادج ۱: ۶۷،۳۳۲،۹۰۱) را تدوین کردند لکن دغدغه و علت انتخاب این موضوع از جانب نگارنده بررسی چرایی موفقیت نسبی امریکایی ها در مساله نفوذ و هدایت کودتاها در ایران به نفع خودشان بوده است. آنها بعد از انقلاب نیز از وجود دولت موقت و احزاب سیاسی نفوذ خود را دنبال کرده اند و چنانچه بعضی عناوین^۳ به کرات مانند کلید واژه در اسنادلانه جاسوسی و ... به عنوان مبداء هدایت نفوذ دیده می شوند و می توان آنها را به عنوان ابزار کار اصلی نفوذ توسط سیاستمداران امریکایی مشخص نمود. پرسش و مساله اصلی ما در این پژوهش نیز آن است که ابزارهای کارآمد آمریکا جهت پیشبرد راهبردهای نفوذ در ایران از سال ۱۳۷۰ تا ۱۳۸۸ ه.ش، چه مواردی بوده است؟ در راستای پاسخ به این پرسش ضرورت ایجاب می کند تا به بررسی این ابزارها پرداخته شود و بتوان راهبردها و هدف های عینی

۱. در نظریه ثبات هژمونیک، یک دولت بزرگ تر و نسبتا پیشرفته تر از شرکای تجاری اش می باشد، دولت هژمونیک ساختار بازار را ترجیح می دهد، این ساختار درآمد ملی را افزایش می دهد و الگوی قابل تبدیل به دیگران می شود و دیگران سیاست های آن را الگو قرار می دهند (مشیرزاده ۱۳۹۵: ۱۲۷) در سال ۱۸۹۱ (۱۲۷۰ شمسی) نیز راکفلر، برای توسعه فلسفه پراگماتیسم (عمل گرایی)، دانشگاه شیکاگورا تاسیس می کند و جان دیویی، فیلسوف امریکایی، برای توسعه لیبرالیسم عملی مدرسه آزمایشگاهی (معروف به مدرسه تجربی دیویی) را در سال ۱۸۹۶ تاسیس می کند.

۲. حفظ هژمون به معنی بستن بازار خود بر محصولات دیگران و گشودن بازار دیگران بر روی محصولات خود، تحمیل پول خود به عنوان ارز رایج، استفاده از ترکیب زور (نظامی)، رشوه، اقناع (ابزار ایدئولوژی) می باشد (همان: ۲۰۰) در حال حاضر «بنیاد هرنیتیج، نقش کارخانه ایدئولوژیکی، دلال و یک آژانس بازاریابی برای تغییر گرایش سیاسی افکار عمومی، بعنوان پیمانکار سیاسی فعال است (یادآورین ۱۴۰۱: ۲۸)

۳. در بررسی اسنادلانه جاسوسی کلمه رهبر به تعداد ۲۴۵۵ مرتبه، سفارت ۴۷۵۶ مرتبه، شبکه ۱۵۶ مرتبه و ایدئولوژی ۱۱۱ مرتبه، البته معادل شبکه در حال حاضر NGO بکار می رود و اهمیت زیادی در توسعه جاسوسی و نفوذ در نظر امریکایی ها داشته است.

آمریکا در نفوذ را ناکارآمد ساخت. راهبردهای نفوذ آمریکا تحت عنوان کلان پروژه های PSB (جاسوسی آکادمیک)^۱ (ساندرز ۱۳۸۳: ۱۰) و PNAC (پناک، قرن جدید امریکایی)^۲ (جعفری ۱۳۹۲: ۱۷۱) شروع شده است. این راهبردها به دنبال الگویی از نظم سیاسی هستند که با عقلانیت ابزاری (محاسبه سود و زیان)، حذف متافیزیک، حذف خدا، قرآن و عقل محوری تعریف شده باشد. در این مقاله به بررسی این ابزارها در طی این سالها پرداخته می شود. در این راستا امریکاییها از تیپ ها و طیف های مختلفی برای کارایی ابزارهای نفوذ خود بهره گرفته اند، فیلسوفان و نظریه پردازان یهودی اجاره ای سازمان سیا، مبلغ مکتب پراگماتیسم از جمله جان دیویی و ریچارد رورتی^۳ و هابرماس، لئو اشتراوس^۴ تا میانه روها و روشنفکران غرب زده و لیبرال های التقاطی مانند بازرگان ه سروس^۵، شبستری^۶، ملکیان^۷ و... تا روحانیون دارای چهره های دینی مانند سید کاظم شریعتمداری (اسناد ج ۶: ۲۸۱، ۲۸۷، ۲۸۳، ۲۷۱، ۲۶۱) همه هدفی جز ثروت و قدرت نداشته اند در اسناد مکشوفه ساواک و لانه جاسوسی نیز، عینا، خیانت این گروهها در ازاء دریافت

۱. اصول ایدئولوژیک و نقشه راه عملیات PSB برای نخستین بار در سند فوق سری شماره PSBD-33/2 ترسیم گشت. براساس نقشه راه عملیات، ایالات متحده باید یک «سیستم اعتقادی» که نوعی خاص از ایدئولوژی و ساختار اجتماعی را تبلیغ می کند، در جهان حاکم سازد.

۲. ویلیام کریستول یهودی به همراه رابرت کاگان، پروژه قرن جدید امریکایی را بنیان گذاشت

۳. ایدئولوژی حزب مشارکت از ابتدای دهه ۸۰ بر اساس استراتژی فلسفه عملگرایی دیویی - رورتی تعریف شده است، رورتی در سال ۱۳۸۳ با دعوت رسمی اصلاح طلبان به تهران می آید و درخانه هنرمندان تاکید می کند برای استقرار دموکراسی و تجربه کردن آن نیازی به فلسفه نداریم، باید فلسفه را درز بگیریم، او کنار گذاشتن فلسفه را امتداد منطقی کنار گذاشتن دین می داند او در تهران برای تقویت پایگاه اجتماعی اصلاح طلبان و تقویت طبقه سکولار، نهاد سازی مدرن، تاسیس کمپین و ان جی او، بنیادهای رفاهی و بنگاههای اقتصادی را به اصلاح طلبان توصیه می کند.

۴. به عقیده او دموکراسی غربی ضعیف کارآیی نداشته و بکارگیری زور و فریب لازم می باشد، نئومحافظه کاران در راهبرد پانیک، با الهام گرفتن از کتاب «درباره جباریت» او در سال ۱۹۴۸ از برداشتهای فلسفی او استفاده کرده اند و دنیا را بر اساس آرمان ها و ارزشها و منافع امریکایی تنظیم می کنند.

۵. مطابق ملاقات های صورت گرفته با (سولیوان ۱۳۹۳: ۱۶۷)، (کارتو ۱۳۶۰: ۲۰)، استمپل (اسناد ج ۳: ۱۰۶)، ویلیام باتلر (روبین ۱۳۶۳: ۱۵۹).

۶. سروس با اشاره به عقلانیت به عنوان گوهر سکولاریسم و تاکید بر مفهوم عقل عملی و تعمیم محاسبه گری آن به سود و زیان مادی و معنوی، می توان از سکولاریسم دفاع کرد (مطابق نظر رورتی پیمانکار نظریه پرداز سازمان سیا)

۷. محمد مجتهد شبستری، مصطفی ملکیان با رویکرد فلسفه علم و معرفت شناسی جدید، هرمنوتیک و فلسفه تحلیلی نمایندگان فکری مدافع سکولاریسم اسلامی در ایران می باشند (میر احمدی ۸۷: ۵۴)

پول یا وعده انتصاب حکومتی و... مشهود می باشد. دهه بعد از انقلاب نیز موسسات و بنیادهای یهودی بعنوان موتور محرکه نفوذ وارد عمل شده و با کمک مالی، تبلیغاتی، تکنیکی، آموزشی در جهت کارآیی ابزارهای نفوذ جنگ ترکیبی گسترده ای را علیه نظام براه می اندازند و طبق یک تقسیم کار سازمانی و متمرکز، ماموریت‌های مختلفی را جهت اجرای براندازی و تکمیل پروژه نفوذ برعهده گرفته اند از مهمترین آنها NED (کارل گرشن) جامعه باز (سوروس) آلبرت انیشتین (جین شارپ) خانه آزادی (پتر آکرمن) امریکن اینترپرایز (مایکل لدین) دموکراسی در ایران (اندرو آلبرتسون) وودرو ویلسون (لی همیلتون)، کمیته خطر جاری (مارک پالمر)، سیاست خاور نزدیک (دنيس راس)، خاورمیانه بزرگ تر برای آینده، هوور، بروکینگز، هیفوس، رند، کارنگی، هریتیج، مرکز سیرا (امیر احمدی)، را می توان نام برد، این موسسات با نفوذ در احزاب سیاسی میانه رو دیگر کشورها، در پروژه های براندازی نرم و انقلاب های رنگین در آن ها دخیل بوده اند. در دوران دوم خرداد نیز عناصر، موسسات و احزاب اصلاح طلب مانند حزب کارگزاران، مشارکت و مجاهدین انقلاب و همچنین نهضت آزادی با این بنیادهای غربی ارتباطات داشتند. کنت پولاک به مقاله سال ۱۹۹۰ (۱۳۶۹) از پیشنهاد مذاکره عطاء الله مهاجرانی با ایالات متحده اشاره می کند و می گوید تردیدی وجود ندارد که رفسنجانی از مهاجرانی به عنوان وسیله ای برای استتار استفاده کرده است (صمیمی ۱۳۸۸: ۳۲۹) در سال ۱۳۷۴، عطاء الله مهاجرانی معاون پارلمانی و حقوقی رئیس جمهور وقت هاشمی رفسنجانی، و عضو حزب کارگزاران، با وجود آگاهی از

۱. اخذ کمک های مالی از بنیاد سوروس و بنیاد هیفوس، توسط اعضاء حزب مشارکت از جمله سعید حجاریان و وزارت بهداشت (امینی ۱۳۸۹: ۱۸۰). آموزش و یادگیری نکات اغتشاش در زیر پوشش عادت های مذهبی؛ توسط بنیاد آلبرت انیشتین (دادگاه ۸۸ ج ۲: ۱۳۸۹: ۲۵). تامین مالی و آموزش نافرمانی مدنی (درفشان ۱۳۹۴: ۴۴). کمک مالی و حمایت از اپوزیسیون ایرانی اجرای سناریو یافتن رهبران محلی مناسب برای اغتشاشات ۷۸ و ۸۸ توسط موسسه بروکینگز (رنجران ۱۳۸۸: ۱۵۳). بنیاد NED تاکنون اطلاعات مربوط به ۲۲ مأموریت خود از کنگره و سازمان اطلاعات مرکزی ایالات متحده در حوزه ایران را فاش کرده است؛ ماموریت هایی که تحت پوشش پروژه های جریان شناسی روشنفکران ایرانی حقوق بشر، حقوق کارگران و زنان در ایران به انجام رسیده است (محمدی ۱۳۹۱: ۸۸). بنیاد خانه آزادی و بکارگیری علی افشاری و محسن سازگارا و نویسندگان تند دوم خردادی، نیک آهنگ کوثر، آرش آبادپور، با مجموعه ای از مقاله ها، بررسی نقد کتاب، بررسی و نقد فیلم، گزارش های تصویری، نامه ها و بیانیه ها و کاریکاتورهای سیاسی از ایرانیان داخل و خارج را با تمرکز بر روی حقوق بشر پروژه پیشبرد دموکراسی و حقوق بشر را دنبال می کند، در باطن، ابزاری برای تقویت رادیو فردا و پیشبرد امریکایی سازی در ایران است (ریاحی ۱۳۹۰: ۱۵۶) در بخش شبکه روشنفکران داخلی در همین مقاله نیز به بخشی از این ارتباطات پرداخته شده است.

مواضع امام خمینی مبنی بر عدم صلاحیت نهضت آزادی در کارهای دولتی و قانون گذاری، در تاریخ ۱۳۷۴/۹/۱۶ بر شرکت نهضت آزادی در انتخابات مجلس تاکید می کند. متقابلاً دبیر کل نهضت آزادی نیز بعداً برای گردهمایی سالانه حزب کارگزاران پیام مفصلی می فرستد و پس از سیاه نمایی های بسیار درباره جمهوری اسلامی و اعلام اینکه ما در استبداد گرفتار هستیم و باید دست به دست هم بدهیم تا تمامیت خواهان و حزب پادگانی حاکم بر حکومت را به زیر بکشیم، از کارگزاران می خواهد با احزاب اصلاح طلب دیگر همکاری نمایند و تصمیم مشترک اتخاذ نمایند (غضنفری ۱۳۹۴: ۱۷۸). در سال ۱۳۷۵ سازمان مجاهدین و بهزاد نبوی نیز به مشارکت نهضت آزادی در انتخابات تاکید می کنند، در سال ۸۷ نیز این سازمان برای شرکت در جلسات هفتگی خود دعوت می کند (دادگاه هشتاد و هشت ج ۱: ۱۵۸ الی ۱۶۰)، همچنین این احزاب در سال ۱۳۸۷ اجماع و پیوند خود را اعلام می کنند و برای فتنه ۸۸ نیز دست به تشکیل اتاق فکر می زنند، «عبدالعلی بازرگان - پسر مهندس بازرگان - به همراه عطاء الله مهاجرانی، عبدالکریم سروش، اکبر گنجی و محسن کدیور، در سال ۱۳۸۸ تشکیل یک "اتاق فکر جنبش سبز" را برای هدایت اقدامات براندازانه آشوبگران، اعلام نمودند و «شاخه جوانان گروهک نهضت آزادی در ستاد ۸۸ فعال می شود» (دادگاه هشتاد و هشت ج ۱: ۵۶)

پیشینه پژوهش

تا کنون مقالات و کتب مختلفی در باب نفوذ به رشته تحریر در آمده که در رابطه با پیشینه پژوهشی موضوع این مقاله، برخی از منابع عبارت اند از: رساله ای با عنوان ۱- نفوذ گفتمان ایالات متحده آمریکا در جمهوری اسلامی ایران از منظر بازاریابی سیاسی توسط حامد کیانی مقدم (۱۳۹۷) نگاشته شده است که نزدیکترین مقاله به پژوهش حاضر می باشد و در پاسخ به این پرسش است که: ابزارها و روش های نفوذ در اسناد راهبردی و روش های نفوذ ایالات متحده در جمهوری اسلامی ایران چیست؟ نگارنده در این رساله به روشها و ابزارهای نفوذ مبتنی بر گفتمان با جامعه هدف خود نظیر برنامه های رادیو و تلویزیون و اینترنت، فضای مجازی و شبکه های اجتماعی، استارت آپ ها، بهره گیری از صنعت فیلم سازی و فقط اشاره کوتاهی به انواع دیپلماسی به عنوان

ابزار توجه شده است، پژوهشی دیگر با عنوان ۲- ظهور امریکا و زمینه های مقدماتی نفوذ تدریجی آن در عرصه سیاسی ایران (۱۲۰۸ - ۱۳۲۰) توسط داود اصفهانیان (۱۳۷۸) نوشته شده و به بررسی روابط ایران و امریکا از ابتدا تا آغاز جنگ سرد و تغییر اهداف اولیه امریکائیان از خدمات فرهنگی و بشردوستانه به اغراض استعماری پس از آن پرداخته شده است. پایان نامه ای دیگر با عنوان ۳- سیاست نفوذ امریکا در ایران سالهای ۳۲-۱۳۲۰ به نوشته، علیرضا بزرگی (۱۳۷۴)، نگارش شده است و بر این پایه به پرسش و علت اهداف سیاسی خارجی امریکا در این دوره و چگونگی اوضاع و بافت اقتصادی جامعه آن دوران و نقش امریکا در براندازی مصدق و اهداف پشت پرده آن پرداخته است. همچنین پایان نامه دیگری به نام ۴- پایان جنگ سرد و گسترش نفوذ ایالات متحده امریکا در منطقه خاورمیانه نوشته اسماعیل رضوی پور (۱۳۸۱) و در پاسخ به این پرسش می باشد که علت اصلی گسترش نفوذ ایالات متحده در خاورمیانه چه بوده است؟ و به اینکه ایران عامل عمده گسترش نفوذ ایالات متحده در منطقه خاورمیانه بوده است. می پردازد. ۵- مقاله دیگری به نام "جایگزینی نفوذ امریکا به جای انگلیس در ایران" به نوشته محسن پیرهادی و جعفری ولدانی، انجام گرفته است که در این مقاله به دلایل جایگزینی نفوذ امریکا به جای نفوذ انگلستان در ایران از جهت تاریخی می پردازد و از ابزارهای نفوذ فقط به مبحث نفوذ امنیتی امریکا به تشکیل ساواک اشاره ای داشته است ۶- نظریه نفوذ؛ تبیین ماهیت انواع نفوذ و رابطه آن با دستگاه چهارطیفی تهدید، از علی اکبر احمدیان، به ابعاد نفوذ و رابطه آنها با انواع تهدید پرداخته شده است ۷- الگوی کاربست قدرت نرم در نفوذ فکری- فرهنگی غرب بر جریان روشنفکری به نوشته مهدی فیروز کوهی، مهدی روحی، در صدد تبیین چگونگی نفوذ غرب بر روشنفکران است و به نفوذ فکری و فرهنگی بر جامعه هدف و نخبگان بعنوان منفذ این نفوذ و شکاف های گفتمانی در نظام سیاسی پرداخته است. با توجه به بررسی انجام شده در مقالات و پایان نامه های بیان شده در این نوشتار، وجه تمایز مقاله اینجانب با مقاله شماره ۱، پراکندگی موضوع ابزارهای نفوذ فقط در وجه دیپلماسی بوده است و فقط اشاره ای کوتاه به سفارت مجازی امریکا در ایران شده است و درمقاله شماره ۲ به بررسی نفوذ در دوره جنگ سرد اشاره داشته و فقط از حیث تاریخی بررسی شده است و به ابزاری جهت نفوذ پرداخته نشده است. در شماره ۳ نیز به نفوذ به جامعه دوران دولت مصدق و وقایع خلع ید شرکت نفت و موضع امریکا پرداخته شده است و در اصل به روابط

سیاسی ایران و امریکا اشاره کرده است. در شماره ۴ نیز به نفوذ از حوزه خاورمیانه اشاره شده است و به سیر تاریخی نفوذ منطقه‌ای محدود شده و به عامل و ابزار نفوذ نپرداخته است. در شماره ۵ نیز وجه مشترک با مقاله بنده این است که نویسنده اشاره کوچکی به تشکیل ساواک داشته است، و ما در متن، ذیل بخش شبکه سازی^۱ به آن اشاره خواهیم داشت. در مقاله شماره ۶ از جنبه ابزارهای نفوذ به جنبه های اغواء، تهدید و تطمیع و بمباران اطلاعاتی اشاره شده است و فقط مولفه ها را توصیف کرده و جنبه ابزاری دیده نمی شود و در مقاله هفتم نیز از حیث نفوذ فکری و چیستی ایدئولوژی جنبه اشتراکی با این پژوهش دارد. امریکایی ها بعد از ناتوانی در دخالت مستقیم نظامی در سایر کشورها مانند ۵۰ سال گذشته بوسیله روش های اعمال نفوذ از طریق این چهار ابزار، کشورمان را به خصوص از دهه های ۷۰ و ۸۰ به بعد، بوسیله ایدئولوژی و شبکه سازی در معرض تهدید نفوذ و چالش قرار داده اند و ما برای تقویت نقاط قوت و اعمال مدیریت قوی خردمندانه برای دفع نفوذ، لزوم شناخت و بررسی این عوامل را ضروری می رساند. نوآوری تحقیق حاضر نیز، در مقایسه با کاستی های تحقیقات ذکر شده در همین نکته است که تا به حال پژوهشی به صورت خاص و جامع و متمرکز به موضوع این ابزارهای کارآمد نفوذ در ایران نپرداخته و این پژوهش برای اولین بار انجام گرفته است و در این حوزه مطالعاتی از جنبه نوآورانه و ضرورت بالایی برخوردار می باشد.

مفهوم شناسی

نفوذ در لغت به معنای اثر کردن در چیزی، داخل شدن در چیزی، تاثیر گذاشتن بر کسی و راه یافتن پنهانی در گروه یا جایی آمده است و به معنای رخنه، رسوخ، سرایت، اعتبار، توانایی و قدرت (دهخدا ۱۳۷۳: ۱۵۱۶) به گفته رابرت دال: نفوذ عبارت از رابطه میان بازیگرانی است که در آن یک بازیگر، بازیگران دیگر را وادار می کند به طریقی که خواست خود آنها نیست عمل کند (دال ۱۳۶۴: ۲۸) «اهداف نفوذ سیاسی عبارت است از تحمیل اراده سیاسی، تغییر محاسبات و تغییر ادراک و شناخت مسئولان (شاهرودی ۱۴۰۰: ۱۹۶) سفارت، نمایندگی دائم یا موقت یک کشور در کشوری دیگر می باشد. گاهی محل اقامت سفیر یا نمایندگان دولت های خارجی در

¹ networking

داخل سفارت آن کشور قرار دارد. همچنین محل اقامت ماموران از مصونیت سیاسی برخوردارند. برخلاف رایج سفارت هر کشور قلمرو مستقل آن کشور نبوده و بخشی از خاک آن محسوب نمی شود. به نظر می رسد این باور اشتباه ریشه در مصونیت های دیپلماتیک سختگیرانه ای دارد که در قرارداد وین به آنها اشاره شده است (اعظمی راد ۱۳۹۷: ۹) در ادبیات سیاسی، ایدئولوژی از نظر لغوی به مفهوم عقیده یا نظر سیاسی تعریف شده است و برخی آن را به مجموعه ای از اندیشه ها درباره زندگی، جامعه و یا حکومت اطلاق می کنند. برخی هدفهای سیاست خارجی نیز در چهارچوب یک ایدئولوژی خاص تعریف و تبیین می شود (قوام ۱۳۹۰: ۱۴۸)

چارچوب نظری

در تدوین این مقاله از نظریه نفوذ؛^۱ علی اکبر احمدیان مبتنی بر ابعاد نفوذ (سخت، نیمه سخت، نرم، مرکب) کمک گرفته می شود. نفوذ سخت با (تمرکز بر افراد)، نیمه سخت با (تمرکز بر سیستم ها) و نرم (با تمرکز بر افکار و محاسبات) عمدتاً خواص و مسئولین در هریک از سه بعد سیاسی، فرهنگی و اقتصادی به طور همزمان اعمال می شود، نفوذ مرکب نیز ترکیبی سیال و هوشمند از سه نفوذ می باشد (احمدیان ۱۳۹۴: ۳۵)، همچنین از نظریه شبکه مسلمانان میانه رو^۲، مصداقی از حرکت به سوی جنگ های نرم و از سوی اندیشکده «رند» درارتباط با جهان اسلام به ویژه منطقه غرب آسیا تهیه شده است (صدقی ۱۳۸۷: ۳۳). استفاده گردیده است. مطابق اسناد لانه جاسوسی ۳۷۲ مورد، امریکایی ها از افراد برای لیدر و رهبرسازی^۳ و هم از گروه های میانه رو جهت شبکه سازی استفاده کرده اند و حتی بعد از انقلاب نیز از طریق احزابی مانند کارگزاران، سازمان مجاهدین انقلاب و حزب مشارکت شبکه سازی را صورت داده اند که در متن این پژوهش به آنها اشاره خواهد شد.

۱. در این نظریه به تبیین ماهیت انواع نفوذ و نفوذ نوین به مثابه یک راهبرد جایگزین تهدید و رابطه هر یک از انواع نفوذ نوین با دستگاه چهار طبقه تهدید و همچنین رابطه دو هشدار یعنی جنگ نرم و نفوذ می پردازد بنابراین نظریه متناظر با چهار نوع تهدید سخت، نیمه سخت، نرم و مرکب چهار نوع نفوذ نیز متصور است.

۲. از اهداف اصلی این شبکه ها، تغییر جهت مذهبی است و توسط افراد و گروه هایی که اساساً بدین منظور پرورش یافته اند نفوذ امریکا در منطقه افزایش می یابد برای صدور اندیشه های اسلامی مدنظر ایالات متحده بوده و هم اکنون نیز در سیاست های این کشور جایگاه مسلطی یافته است، (صدقی ۱۳۸۷: ۸).

روش تحقیق و گردآوری داده ها

پژوهش پیش رو از لحاظ روش شناسی، با بهره گیری از روش توصیفی - تحلیلی و برای گردآوری داده‌ها، از روش اسنادی، تاریخی و کتابخانه‌ای تلاش کرده است به بررسی ابزارهای مهم نفوذ امریکا پردازد. همانطور که می‌دانیم پژوهش‌های توصیفی از نظر شیوه نگرش و پرداختن به مساله تحقیق به دو دسته تقسیم می‌شوند یکی پژوهش‌های توصیفی محض که صرفاً به کشف و تصویر سازی ماهیت و ویژگی‌های موجود مساله تحقیق می‌پردازد و دیگری پژوهش‌های توصیفی تحلیلی که در آنها محقق علاوه بر تصویرسازی آنچه هست به تشریح و تبیین دلایل، چگونگی و چرایی مساله تحقیق نیز می‌پردازد. در این پژوهش به تبیین این ابزارها در فاصله ۱۳۷۰ تا ۱۳۸۸ ه.ق پرداخته خواهد شد.

۱- سفارت خانه‌ها^۱

با تاسیس شعبه سازمان سیا در سفارت امریکا در تهران در سال ۱۳۲۶ و همکاری مشترک شبکه اطلاعاتی بین امریکا و انگلیس و حمایت امریکا از انگلیس در ملی شدن صنعت نفت در سقوط دولت مصدق، و قطع رابطه ایران و انگلیس و به دنبال آن تعطیلی سفارت انگلستان، «سفارت امریکا به جای سفارت تعطیل شده انگلستان به صورت کانون توطئه و براندازی درآمد و عوامل انگلیس در ایران نیز برای اجرای عملیات در اختیار سفارت امریکا قرار گرفتند» (گازیوروسکی ۱۳۷۱: ۳۷) «آلن دالس» رئیس سابق سازمان سیا به صراحت در برابر کنگره ی امریکا اظهار داشته است: «من کودتای ۲۸ مرداد را اجرا کردم و شاه را به ایران بازگرداندم» (فقیه حقانی ۱۳۸۴: ۷۱۷) به قول اندرو توالی^۲ مفسر امریکایی، احمقانه است که بعضی‌ها نوشته اند مصدق را ایرانیها برانداختند، این عملیات از اول تا آخر یک یورش امریکایی بود (جامی ۱۳۹۲: ۶۴۹) میشل باشلت رئیس جمهور شیلی می‌گوید: اگر امریکا در داخل کشور خودش هم سفارت داشت در آنجا بر ضد کشور خود توطئه می‌کرد، سازمان سیا، از طریق سفارت این کشور سالوادور آلنده رئیس جمهور وقت شیلی را به قتل می‌رساند. با پیروزی انقلاب اسلامی، امریکا سفارت خود را دوباره به عنوان پایگاهی برای طراحی و اجرای توطئه علیه انقلاب تبدیل می‌کند تا بتواند در پوشش دیپلماتیک برای شکست یا به انحراف کشاندن نظام اسلامی با مرکزیت سفارت انجام دهد، افسران سازمان

1. Embassy

2. Andrew Tully

سیا نیز با نفوذ گسترده خود در دولت موقت و ملاقات‌های برنامه‌ریزی شده با اعضاء دولت، کمک‌های اطلاعاتی، امنیتی و.. زیادی دریافت می‌کردند. سرانجام سفارت امریکا توسط دانشجویان پیرو خط امام، به تسخیر در می‌آید با افشای اسناد به دست آمده، حضرت امام خمینی(ره) در روز ۱۴ آبان سال ۱۳۵۸ یک روز پس از تسخیر لانه جاسوسی آن را انقلابی بزرگتر از انقلاب اول می‌نامند و در سخنان خود از توطئه‌های گوناگون امریکا علیه ملت ایران، امریکا را شیطان بزرگ می‌نامد و فرمودند «توطئه‌های زیرزمینی در همین سفارتخانه‌ها که هست دارد درست می‌شود.... مرکز جاسوسی و مرکز توطئه بوده است. امریکا توقع دارد که شاه را ببرد به آنجا مشغول توطئه، پایگاهی هم اینجا برای توطئه درست کنند، و جوانهای ما بنشینند و تماشا کنند(صحیفه امام ج ۱۰: ۴۷۹). سفارت خانه های امریکا در کشورهای دیگر نیز مراکز اصلی کودتا، توطئه یا طراحی انقلابهای رنگین بوده است، در سال ۱۹۶۳، امریکا در کنگو، با محوریت سفارت خانه خود توانست کودتایی علیه پاتریس لومومبا طراحی و اجرا کند، کودتا در عراق در سال ۱۹۶۰، کودتا در آرژانتین در سال ۱۹۷۶، کودتا در ترکیه ۱۹۸۰، کودتا در پاکستان ۱۹۹۹، نیز از دیگر کودتاها بوده است. از کودتاهاى مخملی امریکا می‌توان به چکسلواکی ۱۹۸۹، یوگسلاوی ۲۰۰۰، گرجستان ۲۰۰۳، اوکراین ۲۰۰۴، قرقیزستان ۲۰۰۵، اشاره کرد. اما در نبود سفارت خانه در ایران کودتای مخملی سال ۱۳۸۸ به سفارتخانه‌های انگلیس، فرانسه و آلمان محول می‌شود^۱. آلن واین تاین، از موسسین بنیاد NED می‌گوید: «کاری که ۲۵ سال قبل سازمان سیا، به صورت پنهانی و با جاسوسی انجام می‌داد، در حال حاضر ما از طریق موسسات و در بستر آموزش انجام می‌دهیم»^۲. راه‌های راه‌اندازی و بازگشایی سفارت امریکا در ایران نیز توسط گزارش موسسه کمیته خطر جاری امریکا مورد تاکید قرار گرفته است که باید یکی از بلند پایه ترین مقامات خود را به عنوان فرد شماره یک، در این سیاست جدید در مقابل ایران انتخاب و معرفی کنیم. این کمیته در حال حاضر وجود استفاده از سفارتخانه های کشورهای دیگر را در حمایت از اپوزیسیون و انجام براندازی را موثر دانسته است. مایکل پوستل، سفیر سابق اتریش، در ایران، در بررسی سلسله مباحثی که در رابطه با ایران در «مرکز بین المللی وودرو ویلسون» برگزار شد «به جاسوسی ۲۲ سفارت اروپا در حوادث پس از انتخابات سال ۸۸ ایران اعتراف کرده است، که در نبود سفارت

^۱ اطلاعیه دادگاه انقلاب اسلامی ایران ۱۳۸۰/۱/۱۱

^۲ خبرگزاری فارس ۱۴۰۱/۸/۶، بیانیه تبیینی مشترک وزارت اطلاعات و سازمان اطلاعات سپاه پاسداران

امریکا در ایران برای امریکایی‌ها انجام وظیفه کرده‌اند.^۱ سرانجام وزیر خارجه آمریکا هم در پیامی ویدیویی به مناسبت افتتاح سفارتخانه مجازی برای ایران در سال ۱۳۹۰ نیت خود را خیرخواهانه می‌خواند^۲ نیتی که جز اقدامات براندازانه، قطعنامه، بیانیه و تحریم‌های ضد ایرانی، ترور، تهدید نظامی و سیاسی، کمک به دشمنان ایران نبوده است. در سال ۱۳۹۲ روزنامه آلمانی اشپیگل در گزارشی به وضعیت حال حاضر سفارت خانه‌های آمریکا در دیگر کشورها پرداخته است و از وجود جعبه‌های سفید جاسوسی آمریکا در پشت بام سفارت خانه‌ها، در پایتخت کشورهای جهان را نشان داده است. و تاکید می‌کند، «این جعبه‌های سفید جاسوسی آمریکا دست کم در ۸۰ پایتخت، لانه جاسوسی دارد، که مجهز به تجهیزات شنود الکترونیک و رادیویی هستند که جهت عملیات ویژه مشترک میان آژانس امنیت ملی آمریکا و سازمان سیا» بکار می‌روند داده است.^۳

۲- ایدئولوژی‌سازی و ایدئولوژی زدایی

روابط بین دو کشور ایران و آمریکا و تغییر رویکردهای ایدئولوژی محوری «با ورود یک مبلغ امریکایی به نام مریک و فعالیت مبلغان مذهبی آمریکا در ایران» (علی بابایی ۱۳۶۷: ۳۱) به سال ۱۳۳۲ (۱۲۱۱) بر می‌گردد، با تاسیس تشکیلات لژهای فراماسونری در سال ۱۲۳۸ توسط ناصرالدین شاه، و توسعه ایدئولوژی‌های لیبرالیسم و اومانسیم در دوران پهلوی، این لژها گسترش زیادی پیدا می‌کنند «و در سال ۱۳۲۹ یک مهاجر لبنانی به نام محمد خلیل جواهری مامور ساماندهی فراماسونری جدید در ایران می‌شود» (رائین ۱۳۵۷: ۳۴۸) بعد از کودتای ۱۲۹۹ و روی کار آوردن رضاخان، فراماسونرها نیز جهت حذف ایدئولوژی اسلام و تقویت رژیم شاهنشاهی پهلوی برای تئوریزه کردن مفاهیم مرتبط با شاهنشاهی به تقویت باستان‌گرایی و کیش زرتشتی به عنوان دین رسمی ایران، تلاش می‌کنند، به قول جلال آل احمد «زرتشتی‌بازیهایی که بت فروهر را از نو بر سر دیوارها برد» (آل احمد ۱۳۹۴: ۱۳۹) و در سال ۱۳۳۳ برای کنار زدن انگلیسی‌ها در اداره امور کشور، تشکیل و سازماندهی کلپ‌های لاینز و روتاری در دستور کار سفارت آمریکا قرار می‌گیرد، با تاسیس ساواک در ۱۳۳۵ توسط آلن دالس امریکایی معروف به دایناسور

۱. روزنامه کیهان ۱۳۸۹/۳/۲۳

۲. رادیو فردا ۱۳۹۰/۹/۱۶

۳. پایگاه خبری دیپلماسی ایرانی ۱۳۹۳/۸/۱۲

۴. نشان پیکربالذاری که به نماد اهورامزدا و به عنوان پادشاهی کشور ایران معرفی شده است

اطلاعاتی (رئیس سازمان سیا)، در دهه ۵۰ ساواک با نفوذ در مرکزیت سازمان مجاهدین خلق ایران، جهت حذف ایدئولوژی اسلام از سازمان و هدایت آن به سمت و سوی دلخواه خود توسط چهره نفوذی اش تقی شهرام، کشتار بی رحمانه دیگر اعضای این سازمان مثل شریف واقفی‌ها و لبافی نژادها را ترتیب دادند و مسعود رجوی، با کمک برادرش کاظم رجوی (منبع ساواک)، «همکاری او با تیم بازجویی در متلاشی کردن تشکیلات سازمان» (افتخاری راد ۱۳۹۸: ۱۰۱). و پذیرش ایدئولوژی مارکسیسم با رهایی از اعدام، می‌کوشد تا اعضای زندانی سازمان را به گرد خود جمع کند. بعدها گروهک فرقان نیز متأثر از ایدئولوژی التقاطی سازمان مجاهدین و با هدایت «ویکتور تامست امریکایی، ترور هفتگی شخصیت‌های بزرگ انقلاب را انجام دادند». (غضنفری ۱۳۹۴ ج ۳: ۱۵) کنت تیمرمن (اعضای ارشد سازمان سیا)، در بهمن ماه ۱۳۷۸ که نشریه نشریه «ایران بریف» نیز آن را انتشار می‌دهد در تبیین براندازی جمهوری اسلامی، بر «تغییر از درون» تاکید می‌کند و تغییر ماهیت رژیم ایران را با سرنگونی یکی می‌داند تغییر ایدئولوژی و افکار و عقاید کشورها، در حال حاضر نیز به عنوان یک حرفه و مهارت توسط نظریه پردازان امریکایی در بنیادها و اندیشکده‌ها مورد توجه قرار گرفته و دست به اختراع ایدئولوژی می‌زنند، و این برنامه را در ایران هم با تخریب مذهب و باورها و عقاید اسلامی و ترویج باورهای لیبرال دموکراسی دنبال کرده‌اند.

به عقیده جان استاکول، افسر سابق سیا، «یک نظام فاقد مشروعیت فلسفی و مقبولیت ایدئولوژیک، بسیار آسان تر فرو می‌پاشد تا رژیمی که دارای پایگاههای معتبر معرفتی و عقیدتی نزد شهروندان است» (Arent: 1994) این در حالی است که ۳ بنیاد کارنگی، فورد و راکفلر از سال ۱۹۰۳ (۱۲۸۲) استراتژی فروپاشی ایدئولوژیک کشورهای جهان سوم در مستعمرات خود را تدوین کردند. و «برای نخستین بار در سند رسمی فوق سری شماره PSBD-33/2 ترسیم می‌گردد و طبق آن باید ایالات متحده یک سیستم اعتقادی خاص (ایدئولوژی) و ساختار اجتماعی را در جهان حاکم سازد»^۲ در حال حاضر اندیشکده‌ها و بنیادهای امریکایی به عنوان بخشی از سازمان سیا، مغز متفکر سیاست خارجی امریکا ماموریت نظریه پردازی و ایجاد ایدئولوژیک‌های ساختگی برای کنترل اقتصادی و نظامی امریکا را بعهده گرفته‌اند. به عقیده «ویور» اندیشکده‌های

۱. روزنامه کیهان ۱۳۹۵/۱۲/۴

۲ سایت اندیشکده مطالعات بهبود، اسناد و یادداشت‌های سی. دی. جکسون. کتابخانه دوایت دی. آیزنهاور، آبلین، کانزاس ۱۹۵۳

امریکایی پیمانکاران سیاسی فعال در یک نظام سیاسی هستند که در تفکر سیاست گذاران نفوذ کرده اند (Weaver:1989) و به باور «ریچ» اندیشکده‌ها دلال ایدئولوژی هستند که به دنبال منافع خود می‌باشند و به نفع سیاست خاصی مبارزه می‌کنند (Rich:2004) از نظر «مگ گان» نیز بنیاد هریتج را تبدیل شدن به یک کارخانه ایدئولوژیکی و یک آژانس بازاریابی برای جنبش نومحافظه کاری دانسته است (McGann:1991) بنیاد هریتج و اینترپرایز در دوران ریگان و بوش پسر به پایگاه‌های ایدئولوژیکی تبدیل می‌شوند، نومحافظه کاران متهم هستند که مانند مهندسان سیاسی عمل می‌کنند و زمینه‌ای فکری را برای سیاست‌گذاری ایدئولوژیکی پرورش می‌دهند (یادو آراین ۱۴۰۱: ۱۲۹) در حال حاضر تعداد این بنیادها به ۲۷۰۰ موسسه رسیده است و بصورت تولید فکر در خدمت سیاست گذاران هستند و در کلان پروژه‌های PSB (جاسوسی آکادمیک) توسط تئوری پردازان یهودی و PNAC (قرن جدید امریکایی) توسط نئوکان‌های عمدتاً یهودی، امریکایی‌ها توسعه رهبری جهانی و نفوذ در تحولات بین الملل را دنبال کرده‌اند. بعد از پیروزی انقلاب این اندیشکده‌ها با تامین منابع مالی برنامه‌ریزی گسترده‌ای را برای هویت زدایی و تغییر ایدئولوژی کشورمان به پراگماتیسم، با هستی‌شناسی عقلانیت‌ابزاری (محاسبه سود و زیان)، حذف متافیزیک، حذف خدا، قرآن و عقل محوری را خصوصاً در فتنه سالهای ۱۳۷۸ و ۱۳۸۸ صورت داد در این راستا از حلقه فیلسوفان و نظریه پردازان یهودی اجاره‌ای سازمان سیا، از جمله جان دیویی و ریچارد رورتی و هابرماس، هانا آرنست، ریمون آرون، توماس کوهن، دانیل بل، کارل پوپر، آیزایا برلین و هربرت مارکوزه، ریمون آرون، لئو اشتراوس تا میانه‌روها و روشنفکران غرب زده و لیبرال‌های التقاطی مانند بازرگان، سروش، شبستری، ملکیان و... از سکولاریسم تا پراگماتیسم را بکار گرفتند. به بیان رهبر انقلاب، ترویج علوم انسانی سکولار غرب، نتیجه‌ای جز شکاکیت دینی و بی‌اعتقادی نداشته است و بر مبنای یک معرفت ضد دینی و غیر

۱. از اعضای نئوکان‌ها، رابرت کاگان (از بنیادگذاران پناک)، الیوت آبرامز (رئیس بخش خاورمیانه و مشاور ارشد امنیتی)، آلن بلوم (شاگرد اشتراوس)، آلبرت وهلستتر (استراتژیست موسسه رند)، مایکل لدین (مشاور بوش)، پود هورتز (موسس کمیته خطر جاری)، لوئیس لیبی (رئیس دفتر و مشاور دیک چنی)، ریچارد پرل (معمار تغییر رژیم و ساختارها)، جان بولتون، جرج دبلیو بوش، کاولین پاول، و از تندروترین و شاخص‌ترین شان مانند پل ولفوویتز، کاندولیزا رایس، ریچارد پرل (معروف به شاهزاده تاریکی، بازسازی نقشه خاورمیانه)، دونالد رامسفلد، دیک چنی را می‌توان نام برد که در مراکز تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی امریکا مسئولیت‌های کلیدی را برعهده داشتند.

دینی است^۱ و در جای دیگر بیان داشته اند: این علوم انسانی ای که امروز رایج است محتواهایی دارد که ماهیتا معارض و مخالف با حرکت اسلامی و نظام اسلامی است، متکی بر جهان بینی دیگری است، هدف دیگری دارد، وقتی اینها رایج شد مدیران بر اساس آنها تربیت می‌شوند، همین مدیران در راس دانشگاه، در راس اقتصاد کشور^۲ می‌آیند، هانا آرنست^۳، فیلسوف یهودی سازمان سیا، نیز معتقد است گسترش علم سکولار به فروپاشی هر گونه سازمان دینی یا حکومت مذهبی می‌انجامد (Arent: 1994) «از نیمه دوم دهه ۱۳۷۰ و با روی کار آمدن اصلاح طلبان ترویج نظریه های هانا آرنست یهودی به عنوان بخشی از پازل کودتای ایدئولوژیک (جنگ‌های علم) علیه ریشه های معرفتی انقلاب اسلامی سرعت می‌گیرد» (فضلی نژاد ۱۳۹۷: ۲۴۶) تا جایی که مرتضی حاجی وزیر آموزش و پرورش دولت اصلاحات در سال ۱۳۸۲ برای گسترش آموزه‌های سیاسی سکولاریسم در مدارس ایران ماموریت اجرای آن را به سازمان دانش آموزی می‌سپارد، خشایار دیهیمی و رامین جهان بگلو مشاوران اصلی این برنامه می‌شوند تا با تدوین کتاب‌های شهروندی، دموکراسی، مشارکت، گفتگو، فلسفه و دنیای مجازی به تئوری‌هایی که پروژه فروپاشی ایدئولوژیک در جمهوری اسلامی تعقیب می‌کرد را دنبال کنند (همان ۹۷: ۲۸۲)

۳- شبکه‌سازی

امریکایی‌ها در طول جنگ سرد هم دریافتند شبکه‌سازی باید جزء حیاتی از راهبرد کلی این کشور باشد (صدقی ۱۳۸۷: ۳۳). آنها با ایجاد شبکه‌سازی مخفی غیر رسانه ای و رسانه ای در اروپای غربی نیز تجربه قابل توجهی در جلوگیری از نفوذ ایدئولوژی کمونیستی در این مناطق داشته اند، تاریخ رسانه‌ای آمریکا با فناوری تلویزیون و آغاز پخش برنامه‌های شبکه بی بی سی از سال ۱۹۲۷ (۱۳۰۶) به گسترش در جهان پرداخت و زمینه های ارتباطی ابزار قدرت امنیتی را در عرصه بین المللی فراهم کرد، «رسانه‌ها بر اندیشه و ادراک و احساس افراد مسلط شده اند» (کرمی ۱۳۸۶: ۶۰) بعد از حرکت‌های توطئه آمیزی که امریکایی‌ها در طول ۹ ماه پس از انقلاب در نقاط مختلف ایران صورت داده بودند سفارت آمریکا توسط دانشجویان پیرو خط امام، به تسخیر در می‌آید با افشای اسناد به دست آمده و شکست سیاسی و تحقیر آمریکا و قطع ارتباط دو

۱. بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار اساتید دانشگاه‌ها ۱۳۸۳/۹/۲۶

۲. بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار طلاب، فضلا و اساتید دانشگاه‌ها ۱۳۸۸/۶/۸

۳. این تئوری‌های با ظاهر آکادمیک آرنست برای راه‌های براندازی نظام های ضد سرمایه داری ترسیم شده است

کشور، «امریکایی‌ها از نیمه دوم ۱۹۸۰ مبادرت به سازماندهی شبکه‌های اینترنتی به عنوان کالاهای اجتماعی نمودند و از آن به عنوان محور اصلی جنگ نرم استفاده کردند» (عسگری ۱۳۹۱: ۱۵۳) در گزارش موسسه کمیته خطر جاری با عنوان ایران و امریکا، رهیافت جدید، در بند پنجم و نهم به لزوم تسهیل در شبکه سازی های متعدد رسانه ای و غیر رسانه ای تاکید شده است و به اثر بخش بودن آن در کشورهای صربستان، فیلیپین، اندونزی، شیلی پرداخته شده است (کرامتی ۱۳۹۰: ۲۴۴) به عقیده جان کین «هر NGO یک آزمایشگاه کوچک برای جامعه مدنی است که نه تنها حساسیت کسی را بر نمی انگیزد، بلکه خیلی راحت می تواند کارهای خود را در حاشیه امن پیش ببرد، وقتی تعداد این آزمایشگاه های کوچک زیاد شود، حکومت با چالش مواجه می شود و به تدریج باید عرصه را به آنان واگذار کند»^۱ به عقیده پیتر هارل، از پژوهشگران اندیشکده ی «مرکز امنیت امریکایی جدید» امریکا باید یک استراتژی تهاجمی ترویج اصلاحات سیاسی و اجتماعی در ایران را دنبال کند تا تعامل بیشتر موسسات غیردولتی امریکایی و بین المللی و نهادهای جامعه مدنی در ایران تسهیل شود (دیدار ۱۳۹۶: ۲۷). در حال حاضر تمامی موسسات و بنیادهای امریکایی به آموزش ساخت NGO برای مخاطبان خود مبادرت می ورزند. دولت های پیشین و کنونی امریکا نیز، بر ضرورت کمک رسانی مالی امریکا به این موسسه ها (NGO) تاکید می کنند (ریاحی ۱۳۹۰: ۱۵۰) در ذیل مهمترین شبکه های طراحی شده امریکایی را بررسی می کنیم.

۳-۱- شبکه روشنفکران مخملی

این شبکه از روشنفکران مخملی در دوره ریاست جمهوری خاتمی، مانند خود او، مشروعیت دینی نظام را زیر سوال می بردند و در عقیده توام با ماهیت التقاطی خود به پیروی از فیلسوفان و تئوری پردازهای پراگماتیسم اجاره ای سازمان سیا، از جمله جان دیویی و ریچارد رورتی و هابرماس، لئواشترانس به مونتاژسازی، بومی سازی و مهندسی اجتماعی تفکر پراگماتیسم امریکایی می پرداختند تا راه را برای دموکراتیزاسیون و تقویت طبقه متوسط سکولار داخلی فراهم کنند و عقلانیت ابزاری را در داخل نهادینه کنند، هابرماس در سال ۱۳۸۱ و رورتی در سال ۱۳۸۳، به همین منظور به تهران آمدند همچنانکه دیک چنی از عوامل اجرایی عملیات پناک در سال ۱۳۷۹ به بهانه قرارداد نفتی هالیبرتون- اورینتال، مخفیانه و در سانسور خبری به تهران آمده بود (شمسی ۱۳۹۱: ۲۲۳). ایجاد شبکه نویسندگان فارسی زبان و ایجاد همکاری با حلقه مترجمان

۱. خبرگزاری فارس ۱۳۹۰/۱۰/۲۶

سکولار^۱ از سال ۱۳۵۸ برای ترجمه کتابهای فیلسوفان یهودی مترجمانی مانند عزت الله فولادوند^۲، حسین بشیریه، علی اصغر مهاجم، حسین پایا، خشایار دیهیمی، عبدالله کوثری، بابک احمدی، محسن ثلاثی^۳، عبدالحسین آذرنگ، ژاله آموزگار، محمد سعید حنایی کاشانی^۴، به همین منظور به خدمت گرفته شدند. به گفته جین پاتریک، «هیچ اندیشه مدرنی به اندازه ایده‌ی دموکراتیزه کردن دولت‌ها در هر زمان و مکان در ذهن امریکایی‌های تحصیل کرده نهادینه نشده است» (kirkpatrick 1987) در حال حاضر، انجمن مطالعات خاورمیانه آمریکای شمالی به ریاست علی بنو عزیزی، مدیر ارشد بنیاد مطالعات ایران، برای شبکه‌سازی امریکایی برای صدور دموکراسی سکولار به کشورهای جهان است و رسماً وظیفه مطالعاتی پروژه فرصت‌های دموکراسی سازی در خاورمیانه را انجام می‌دهد. افرادی مانند عبدالکریم سروش، حسین بشیریه^۵، مصطفی تاج‌زاده، سعید حجازیان، سید محمد خاتمی^۶، هاشم آغاجری (طرح پروتستانیزم اسلامی)، محسن سازگارا^۷، محسن کدیور، محمد مجتهد شبستری (پلورالیزم دینی)، مصطفی ملکیان، محمد موسوی

۱. این مترجمان این فلاسفه را نمونه ناب آزادی خواهی و خشونت‌گریزی معرفی می‌کردند و از بنیاد هاینریش بل که با صهیونیست‌های رادیکال رابطه دارد تامین مالی می‌شدند.

۲. او معتقد بود باید به پیروی از سنت فلسفی هانا آرنه، هم جنس بازان را بپذیریم و گرایش تدریجی بی‌اعتنایی به ارزش‌ها را دامن بزنیم.

۳. او در جمع‌تئورسین‌های سیاسی بنیاد باران به ریاست محمد خاتمی با ارجاع به آراء هانا آرنه، نظام جمهوری اسلامی ایران را نظامی دیکتاتور خواند که باید سرنگون شود و همچنین صورتبندی پروژه براندازی از رهگذر اتحاد روشنفکران و سرمایه‌داران در بنیاد باران را بعهدہ داشت.

۴. او در سال ۱۳۶۷، به ترجمه مقالات دایره‌المعارف ایرانیکا (زیر نظر احسان یارشاطر، عضو فرقه ضاله بهائیت واز کارگزاران بنیاد اشرف پهلوی در واشنگتن دی سی پرداخت و نزدیک به ۵۰ ترجمه اش از ایرانیکا به نام او منتشر شده است، در سال ۱۳۷۷ در ماهنامه کیان نیز مقالاتی با عنوان دین مدارا خشونت، نوشته است

۵. او از تئورسین‌های اصلاح طلبان بود و در جلسات پروژه توسعه سیاسی مرکز مطالعات استراتژیک ریاست جمهوری به صراحت توسعه سیاسی را سکولاریزاسیون اعلام می‌کرد (شمسی ۱۳۹۱: ۸۹). رورتی در سال ۸۳ در سفر به تهران نیز اصلاح طلبان را تشویق به تقویت طبقه متوسط سکولار می‌کند.

۶. ملاقات‌های پنهانی سید محمد خاتمی با عوامل امریکایی، به نوعی استتار ملاقات‌های پنهان و غیر رسمی مهدی بازرگان با امریکایی‌ها را تداعی می‌کند. کنت تیمرمن ۱۳۸۵ در مقاله‌ای در وبسایت نیوزمکس مدعی ملاقات شام خصوصی محمد خاتمی و جرج سوروس در هتل هایت شده است. «سوروس نیز به اعتراف خودش، دو مرتبه با سید محمد خاتمی ملاقات کرده است» (محمدی ۱۳۹۱: ۹۳).

۷. رابط دولت موقت با نهادهای انقلابی و همچنین رابط نهضت آزادی و حزب مشارکت او در سال ۱۳۷۷ به امریکا فرار می‌

خوئینی ها، تاجزاده^۱، بهزاد نبوی^۲، ابراهیم یزدی^۳، عزت الله سبحانی^۴، عبدالعلی بازرگان، هاله اسفندیاری^۵، مهر انگیز کار، کیان تاج بخش، رامین جهاننگلو^۶، مصطفی ملکیان و اعضای ارشد حزب مشارکت و مجاهدین انقلاب اسلامی متمایل به غرب، نمایندگان فکری مدافع سکولاریسم اسلامی در ایران بودند. به روایت دونالد جیمسون، نماینده سیا در شورای برنامه ریزی روانی، این روشنفکران «با بکارگیری قدرت فکر و استدلال خویش، همواره باید بر تمامی اعمال ایالات

کند در حال حاضر او با نو محافظه کاران امریکایی در مؤسسه آمریکن اینترپرایز، بنیاد جرج بوش همکاری می کند، «او نقش فعالی در فتنه سال ۸۸ در شبکه VOA داشته است» (صفا هرندی ۱۳۹۷: ۱۹۷).

۱. فعال در فتنه های سال ۷۸ و ۸۸، دعوت رسمی تاج زاده از طرف وزرات کشور دولت خاتمی از کیان تاج بخش کارشناس ارشد بنیاد سورس برای آموزشهای براندازی در ایران، وارد کردن کیان تاج بخش به ساختار فرهنگی، اجتماعی کشور (شهرداری تهران و سازمان تامین اجتماعی) توسط حزب مشارکت (درفشان ۱۳۹۴: ۵۳).

۲. از چهره های شاخص سازمان مجاهدین، اتهام همکاری در ورود کشمیری به دبیری شورای امنیت ملی، بمب گذاری هشت شهریور سال ۶۰، اتهام به همکاری با امریکایی ها در بیانیه الجزایر و تسویه اجباری وام های ایران و پرداخت صدها میلیون دلار به ایرانیان فراری و عدم پرداخت تمام بدهی های ایران ۳ میلیارد از ۱۲ میلیارد دلار حق ایران، (غضنفری ۱۳۹۱: ۴۰ الی ۴۸).

۳. ملاقات با هنری پرشت (مسئول امور خاور نزدیک وزارت خارجه امریکا در رستوران دومینیک (اسنادج ۲ ص ۵۱۵)، ملاقات با زبیرمن (کنسول سیاسی امریکا در پاریس) در خاطرات (گری سیک) سیاستمدار امریکایی (بادامچیان ۱۳۸۷: ۷۲)، دیدار مک گاورن امریکایی در سال ۱۳۷۳، در بنیاد علوم سیاسی امریکا و (اعلام مخالفت با ولایت فقیه)، مدیریت آشوبهای فتنه ۱۳۷۸ و حضور در کوی دانشگاه با اعضای نهضت آزادی و اعلام حمایت از اقدامات اصلاح طلبان، ۱۳۸۰، تاسیس شرکت جامعه ی روز توسط ابراهیم یزدی برای حمایت مالی نشریات زنجیره ای (اطلاعیه دادگاه انقلاب اسلامی تهران در خصوص عملکرد گروه به اصطلاح ملی- مذهبی و استراتژی آنان)، سال ۱۳۸۶ (اظهار براندازی نرم و اینکه مشکل اصل ولایت فقیه است)، (متن ادعا نامه دادستان عمومی تهران ۱۳۸۸/۵/۱۷، سایت پایگاه اطلاع رسانی دولت)، او در همان سال (بعد از بازگشت از سفر ۴ ماهه به امریکا) اذعان به مطرح نمودن براندازی نظام می کند. تبیین خط مشی براندازی نظام و اینکه باید حاکمیت فعلی را از طریق قانونی و منطقی و پارلمانی سرنگون کرد (اظهارات در ۲۶ امین سالگرد تشکیل نهضت آزادی).

۴. اعتراف به طرح شورش عشایری در سال ۱۳۷۹ با کمک امریکا (اطلاعیه دادگاه انقلاب اسلامی)، ارتباط با شبکه براندازان و نهضت آزادی با سفارت خانه های نزدیک به امریکا، حضور در کنفرانس برلین در میان ضد انقلابیون مقیم خارج از کشور.

۵. نخستین رئیس اتاق بازرگانی ایران در لابی آبیگ و مدیر اجرایی سمینار بررسی راههای مقابله با برنامه های اتمی ایران در سال ۱۳۸۴

۶. او از نظریه پردازان انقلاب های مخملی و معماران فروپاشی اروپای شرقی بود، و در سال ۱۳۸۳ از طرف حزب مشارکت به عنوان رئیس مرکز پژوهشهای مجلس منتصب می شود (محمدی ۱۳۹۱: ۸۸) او به سفارش بنیاد اعانه ملی برای دموکراسی قصد داشت تا ظرفیت های روشنفکران ایرانی در پروژه فروپاشی از درون را با مدل های مشابه در اروپای شرقی بسنجد (فضلی نژاد ۱۳۹۱: ۱۵۵). او به اتفاق هاله اسفندیاری و کیان تاج بخش سال ۸۶ در برنامه تلویزیونی (به اسم دموکراسی) نحوه همکاری خود را با بیگانگان تشریح کردند.

متحده، چه غلط و چه صحیح، صحنه بگذارند» (ساندرز ۱۳۸۳: ۲۴۳) و به قول ریچارد المن، در کتاب هنرنمایی سازمان سیا، «این روشنفکران را سازمان سیا سگی با قلاده بلند می پنداشته است.»^۱ در جریان فتنه های ۷۸ و ۸۸ این افراد تحت فرمان اندیشکده ها و موسسات و بنیادهای امریکایی کار می کردند و با حمایت های مالی و معنوی آنها نقش پیاده نظام اجرایی و عملیات جاسوسی آکادمیک آنها در داخل کشور را بر عهده داشتند، تشکیل حلقه فکری هنرمندان لائیک، انجمن دفاع از آزادی مطبوعات و شبکه همکاری با حضور دانشجویان، اساتید دانشگاه، پژوهشگران، معلمان و هنرمندان در قالب برنامه فولبرایت، پروژه شناسایی و شکار نویسندگان مستعد فارسی زبان، افغانستان و تاجیکستان، ایجاد حلقه های چهارشنبه و پنجشنبه برای تعامل با روشنفکران سکولار و با سلطنت طلبانی مانند سیمین بهبهانی و جمشید ارجمند، بخشی از فعالیت های مصونیت سازی این روشنفکران بوده است. همچنین کانون مدافعان حقوق بشر، در سال ۱۳۸۱ بدون اخذ مجوز از وزارت کشور توسط شیرین عبادی، محمدسیف زاده، محمد علی دادخواه، عبدالفتاح سلطانی و محمد شریف تاسیس می شود و در سه محور انتقاد به پیگرد قضایی جاسوسان و وابستگان اطلاعاتی غرب، دفاع رایگان از این متهمان و کمک به خانواده چنین زندانیانی، آغاز به فعالیت کرده و نزدیک به ۳۰۰ پرونده مطبوعاتی، سیاسی، امنیتی و جاسوسی نیز توسط اعضاء این کانون به رایگان دفاع شده است. از دیگر شبکه های جهانی سازی ایدئولوژی سکولاریسم، انجمن جهانی قلم می باشد، این انجمن دارای ۱۳۰ مرکز از ۹۱ کشور است و نام بسیاری از برندگان جایزه نوبل نیز در میان اعضاء آن دیده می شود^۲ این انجمن در سال ۱۳۸۵ حامی رامین جهاننگلو، روشنفکر سکولار در براندازی نرم قرار می گیرد. کانون نویسندگان ایران نیز بخشی از انجمن جهانی قلم محسوب می شود، اعضا این کانون خود را سکولار معرفی می کنند و سیمین بهبهانی از چهره های امروزی آن می باشند و بر اساس نامه مشهور به متن ۱۳۴ نویسنده (ما نویسنده ایم) شناخته می شود که بیمارترین ایدئولوژی التقاطی را در نقاب جریانی ادبی در ایران تبلیغ می کنند و از مجرمان امنیتی نیز حمایت می کنند.

۱ روزنامه کیهان ۱۳۹۰/۱۱/۱۲

۲ روزنامه کیهان ۱۳۸۶/۱۲/۲۹

۳-۲- حلقه آگورا

علی اکبر مهدی از رابطان برجسته سازمان اطلاعات مرکزی آمریکا و رئیس مرکز پژوهش و تحلیل مسائل ایران (سیرا)، ابتدا با تشکیل نشست های آگورا و بعد از کانون ایرانیان دانشگاه تورنتو را دنبال می کند، این حلقه با اقتباس از تشکیلات سری فراماسونری و کارکرد کافه های فلسفی فرانسه، با هدف ساختن شبکه ای سیاسی در ایران صورتبندی می شود و نخستین بار، به صورت آزمایشی در تورنتو، توسط رامین جهاننگلو اجرا شد. برای این شبکه، نام حلقه آگورا انتخاب گشت، نامی که از یونان باستان و متعلق به میدانی بود که مردم با اجتماع در آن به بحث های فلسفی می پرداختند. «سرانجام، این حلقه، در تورنتو با بنیاد سیرا ادغام شد، سمینارهای مشترکی را برگزار کرد و به واسطه این بنیاد، زیر پوشش مالی سازمان سیا قرار می گیرد» (فضلی نژاد ۱۳۹۷: ۹۶). اکنون دارای شبکه جهانی ناپیدایی است که به نام فضیلت تفکر، احیاء روشنفکری لیبرال و سکولار را در دستور کار خود دارد. حلقه پنهان آگورای ایرانی با مشارکت علی افشاری، مهدی شیرزاد، پیمان عارف و... شکل گرفت که مانند مدل فراموشخانه وظیفه توزیع انگاره ها و باورهای سکولاریسم را در دانشگاه های ایران داشت، از این رو، دفتر تحکیم وحدت (طیف رادیکال علامه) و دانشگاه امیر کبیر را برگزید تا تجربه شبکه سازی سیاسی را که خود در تورنتو تجربه کرده بود را به تهران آورد. جهاننگلو با هفته نامه بهمن متعلق به عطاء الله مهاجرانی نیز همکاری می کرد

۴- رهبرسازی

امریکایی ها برای استمرار حمایت از اغتشاشات و کودتاهای خود، و برای کسب نتیجه بخش از براندازی و ادامه نفوذ، لزوم استفاده از رهبران یا لیدرهای خاص برای دموکراتیزاسیون و تغییر رژیم سیاسی، مورد توجه آنان می باشد. لیدرها به «گروه یا سازمان جهت می دهند، اهداف را ترسیم می کنند، راه های رسیدن به اهداف را مشخص می کند» است (Harlow:2011). در سال ۱۹۰۳ (۱۲۸۱) راکفلر موسس شرکت نفتی استاندارد اویل، برنامه تربیت رهبران آینده را اختصاص می دهد تا در سطوح سیاسی و آکادمیک اهداف استراتژیک ایالات متحده را در جوامع خود محقق کند. «بنیاد کارنگی، فورد و راکفلر در کنار پروژه تربیت رهبران آینده به پرورش نخبگان

روشنفکر، سیاستمداران نیز پرداخته است.^۱ در عصر حاضر نیز، طبق گزارش مرکز سابان وابسته به موسسه بروکینگز در طیف شناسی عناصر اپوزیسیون «انقلاب مخملی را نیازمند وجود رهبران محلی در صحنه می داند و آنها را شریک های بومی خوب برای امریکا و قرار دادن آنان بعنوان محور انقلاب جهت قابلیت بسیج اجتماعی آنها در ایجاد آشوب و اغتشاش و کنترل بعد از براندازی... توجه شده است.»^۲ به همین منظور امریکایی ها از طریق تربیت نیروی انسانی برای خود پشتوانه فکری و تئوریک معرفتی را می سازند تا هدایت نفوذ سیاسی و براندازی نتیجه بخش باشد. «دانشگاه جهانی سوئیس نیز در سال ۱۳۵۲، توسط سازمان سیا با همکاری شاه برای تربیت انسانی سازمانی براندازی نرم با تامین بودجه سالانه ۶۰۰ هزار دلاری ایجاد می شود» (فضلی نژاد ۱۳۹۷: ۱۲۳). دانشگاه شیکاگو در سال ۱۸۹۱ (۱۲۷۰) بر اساس ایده توسعه اهداف لیبرال دموکراسی، تاسیس می شود و همین گونه مدرسه تجربی دیویی در سال ۱۸۹۶، به تبع آن در داخل کشور نیز مدارسی شبیه این مدارس سکولار مذهب مانند مدارس شهدای معلم در تهران توسط سید محمد خاتمی در سال ۱۳۷۸، باهدف تربیت نیروی سازمانی براندازی نرم، تاسیس می شود و یا «مدارس سلام توسط سعد حجاریان از بستگان سعید حجاریان با استفاده از رانت دوم خردادی به شکل مضاعفی در تهران، تبریز و مشهد راه اندازی می شود. نام سلام نیز برگرفته از روزنامه سلام می باشد.»^۳ مدیران این مدارس در سال ۸۹ نیز به انگلیس اعزام می شوند. از دیگر مدارس پرورش دهنده با مشی سکولار، مدارس ابوالحسن خان فروغی بوده است که مهندس بازرگان با تحصیل در آن عمیقاً متأثر از جهان بینی و شیوه تفسیری پوزیتیویستی آن می شود و بعدها متون دینی را با همان رویکرد تفسیر می کند، او در دولت موقت بخاطر همین نگرش مورد توجه دولتمردان کاخ سفید قرار گرفت مدرسه لائیک، نیز که از معروف ترین مدارس بیروت بود و از سوی کانونهای استعماری اداره می شد، فارغ التحصیلان آن عهده دار مناصب کلیدی در کشور خود می شدند. «افرادی چون امیر عباس هویدا، شاپور بختیار، تیمور بختیار و حتی افرادی مثل سلیمان فرنجه، رئیس جمهور مارونی لبنان از فارغ التحصیل این مدرسه هستند. مدرسه لائیک بعداً جای خود را به

۱. سایت اندیشکده مطالعات یهود، اسناد و یادداشت های سی. دی. جکسون. کتابخانه دوايت دی. آیزنهاور، آبلین، کانزاس ۱۹۵۳

۲. خبرگزاری فارس ۱۳۸۸/۵/۱۹

۳. مشرق نیوز ۱۳۸۹/۷/۱۷

دانشگاه امریکایی بیروت می دهد و بعد از جنگهای داخلی لبنان، شایع است که دانشگاه پرینستون، وظیفه تربیت رجال کشورهای تحت سلطه را انجام می دهد» (نیمه پنهان ج ۱۲: ۱۳) در خرداد سال ۱۳۴۲ به دنبال دستگیری امام خمینی (ره) نقش آیت الله شریعتمداری جلوه گر می شود ارتباطات و ملاقات با مقامات رژیم پهلوی، دیدارهای پنهانی و نامه نگاری های توأم با اظهار ارادت به محمد رضا پهلوی، ارتباط مستمر با ماموران ویژه ساواک جهت همکاری، دریافت کمکهای دلاری او از ساواک و سیا، چهره او را از نظر شاه آدم وفادار و از نظر امریکایی ها، «محتاط و محافظه کار» (اسناد ج ۳: ۱۹۳) چهره مذهبی برجسته، رئیس مرکز مذهبی قم (اسناد ج ۶: ۲۷۱) با مدرنیزاسیون مخالفت نمی ورزد و با تداخل بعضی عقاید غربی در اسلام موافق است (اسناد ج ۳: ۱۹۳) و از نظر فرانک باروز، «شریعتمداری آخرین امید تجارت امریکا در ایران» دانسته می شود. (اسناد ج ۶: ۲۷۴). علیرضا نوری زاده (وابسته مطبوعاتی امریکا) نیز ماموریت داشت تا شریعتمداری را به عنوان رهبر دینی مردم معرفی کند (نیمه پنهان ج ۶: ۱۲۹) تلاش های رژیم شاه بعد از رحلت آیت الله حکیم در سال ۱۳۴۹ برای جلوگیری از مرجعیت تامة امام خمینی شدت پیدا می کند تا نام آیت الله شریعتمداری به عنوان جانشین در میان خاص و عام جا بیفتد، بعد از فرار شاه نیز مساعدت او با جاسوسان دولت موقت از جمله قطب زاده، مراغه ای، نزیه، همچنین در ماجرای کودتای نوژه، همراهی او با شاهپور بختیار، طبق اسناد لانه جاسوسی قابل توجه بوده است. در جای دیگری از اسناد نیز به جایگزینی ابراهیم یزدی به جای امام تاکید شده و به تماس و مذاکره و کسب اطلاعات از وی تمایل نشان داده شده است (اسناد ج ۱ ص ۱۵۲). در قسمتی دیگر از اسناد لانه جاسوسی استفاده از جبهه ملی اشاره شده است «اقداماتی در درست است تا از طریق دستکاری در افکار عمومی، جبهه ملی با زیرکی، رهبری مخالفین را از دست خمینی بیرون آورد» (اسناد ج ۲: ۵۳). عمده کردن نقش رهبران جبهه ملی و معرفی آن حرکتی است که به دنبال توافق مصباح زاده مدیر مسئول روزنامه کیهان با مقامات سفارت امریکا آغاز می شود و افرادی نظیر علیرضا فرهمند مامور اجرای آن می شوند و مطابق اسناد مصباح زاده به جاسوسان امریکایی گفته بود «کیهان می تواند در عرض چند هفته از رهبران جبهه ملی قهرمان ملی بسازد» (اسناد ج ۲: ۵). مصباح زاده در تحریریه کیهان رهبری انقلاب را فاقد تئوری انقلابی و شخصیت هایی بدون طرح و برنامه عملی معرفی می کند. این گروه از نویسندگان در صدد القای این شبهه بودند که روحانیت شیعه با صلاحدید کانون

های استعماری به قدرت رسیده و تمام حرکات و مواضع آنان با تصویب و هماهنگی با خواست‌های مجامع استکباری است و همگی از صدر تا ذیل، از خارج دستور می‌گیرند. (نیمه پنهان ج ۵: ۳۵) تعریف و تمجید از دکتر سنجابی و کسانی که نقش چندانی در نهضت انقلاب نداشتند تنها به این منظور انجام می‌شد که بتوانند آنها را به عنوان یک رهبر مهم در برابر حضرت امام قرار دهند. جای دیگری از اسناد نیز آمریکایی‌ها در سال ۵۸ به حسینعلی منتظری به‌عنوان گزینه امیدوارکننده نظر داشتند. و دو تن از کارمندان سفارت برای این منظور با منتظری در محل تدوین قانون اساسی دیدار می‌کنند (اسناد ج ۱۰: ۲۸۳). در سال ۱۳۶۴ نیز بعد از اینکه منتظری به قائم مقام رهبری معرفی می‌شود احمد انواری که منتظری را آدمی ساده اندیش و ناآشنا به مبانی و اصول سیاست و حکومت می‌دانست، انتصاب او را گامی بزرگ در جداشدن جمهوری اسلامی از آرمان‌های امام خمینی می‌داند^۱ در جریان فتنه ۸۸ نیز سوروس مدیر موسسه جامعه باز، می‌گوید با حضور رهبرانی چون خاتمی و موسوی، انقلاب سبز ایران پیشرفت‌های اعجاب‌آوری داشته است.

جدول ۱. شاخص‌های تاریخی تشکیل‌دهنده ابزارهای کارآمد نفوذ

ابزارها	شاخص‌های تاریخی نفوذ
ایدئولوژی زدایی ایدئولوژی سازی	آغاز فعالیت مبلغان مذهبی امریکایی ۱۲۱۱، تاسیس تشکیلات لژهای فراماسونری ۱۲۳۸، تلاش برای تنویریه کردن مفاهیم مرتبط با شاهنشاهی ۱۲۹۹، ترویج آرکائیسیم ایرانی (باستان‌گرایی) و کیش زرتشتی به عنوان دین رسمی ایران ۱۳۲۰، ترویج دیدگاه التقاطی (نهضت آزادی، سازمان مجاهدین خلق، گروه فرقان) ۱۳۵۸، ترویج سکولاریسم اسلامی (نهضت آزادی، حزب مشارکت، مجاهدین، کارگزاران) ۱۳۷۶ بهره برداری فلاسفه یهودی از احزاب ذکر شده جهت اشاعه تئوری ۱۳۸۰، پراگماتیسم امریکایی با هستی‌شناسی عقلانیت ابزاری rationality
رهبرسازی	حمایت و پشتیبانی از پهلوی دوم ۱۳۳۲، طرح گزینه تیموریختیار ۱۳۳۹، علی‌امینی ۱۳۴۰، پشتیبانی از رهبری سید کاظم شریعتمدای ۱۳۴۹ قرار دادن کریم سنجابی بعنوان رهبر مهم در برابر امام خمینی (ره) ۱۳۵۷، جایگزینی ابراهیم یزدی بجای امام خمینی (ره) ۱۳۵۷، گزینه امیدوارکننده رهبری منتظری ۱۳۵۸ و حمایت از قائم مقامی رهبری او ۱۳۶۴، مطرح کردن خاتمی و موسوی بعنوان رهبران انقلاب سبز ۱۳۸۸

۱. مسئول نشریه جبهه ملیون و همکار سازمان سیا، تئوری پرداز نظریه استحاله، بمنظور رخنه کردن در نهادهای رسمی کشور و ایجاد تغییرات اساسی و تدریجی

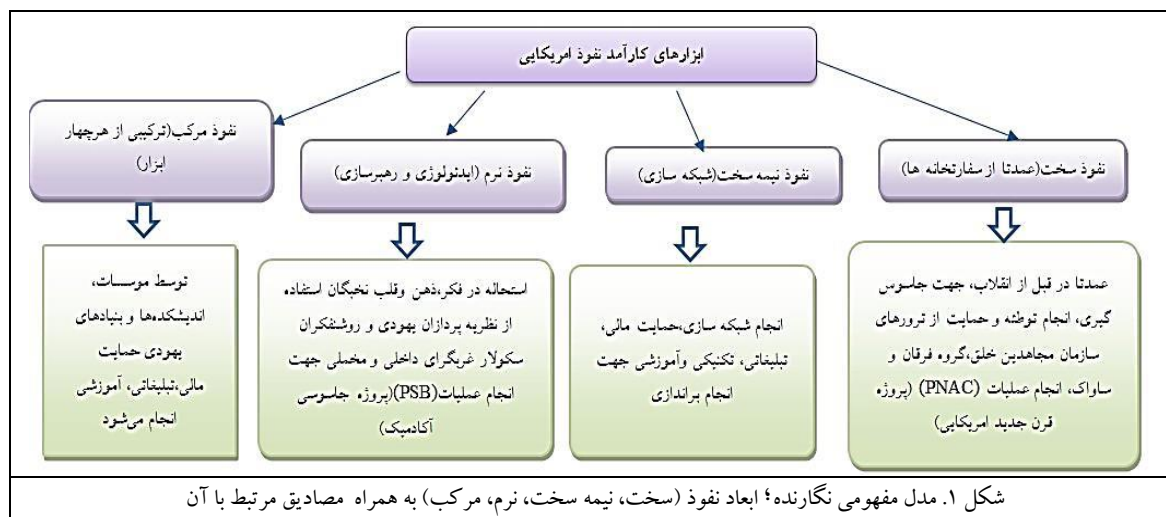
جدول ۱. شاخص‌های تاریخی تشکیل‌دهنده ابزارهای کارآمد نفوذ

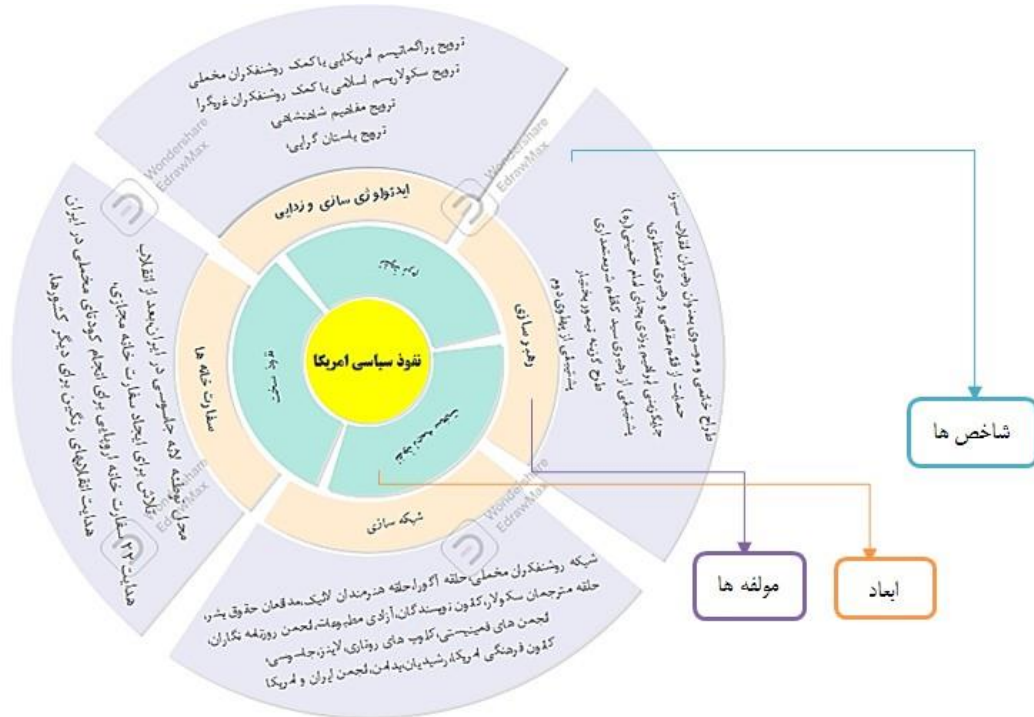
ابزارها	شاخص‌های تاریخی نفوذ
سفارت خانه	تبدیل سفارت ایران به محل توطئه لانه جاسوسی ۱۳۵۸، مراکز اصلی توطئه یا طراحی انقلابهای رنگین، کودتا در کشورهای کنگو ۱۹۶۳، عراق ۱۹۶۰، آرژانتین ۱۹۷۶، ترکیه ۱۹۸۰، پاکستان ۱۹۹۹، کودتاهای مخملی در چکسلواکی ۱۹۸۹، یوگسلاوی ۲۰۰۰، گرجستان ۲۰۰۳، اوکراین ۲۰۰۴، قرقیزستان ۲۰۰۵، طراحی انقلاب رنگی برای ایران ۱۳۸۱، در نبود سفارت خانه در ایران جاسوسی به ۲۲ سفارتخانه اروپایی واگذار می‌گردد. ۱۳۸۸، انجام کودتای مخملی سال ۱۳۸۸، راه اندازی سفارت خانه مجازی ۱۳۹۰
شبکه سازی	انجمن ایران و آمریکا ۱۳۰۴، شبکه جاسوسی مطبوعاتی روشنفکری (بدامن) ۱۳۲۰، سازماندهی شبکه های جاسوسی در میان قشقای ها و عشایر جنوب ۱۳۲۵، انجمن روزنامه نگاران ایران ۱۳۲۹، شبکه فرهنگی غول آسای (ناتوی فرهنگی) ۱۳۲۹، در اختیار گرفتن شبکه جاسوسی رشیدیان ۱۳۳۰، کانون فرهنگی آمریکا ۱۳۳۱، انجمن زنان ایران و تشکیلات کلوپ شهناز برای اشاعه لابیالی گری ۱۳۳۱، انجمن دوستداران خاورمیانه، برای کشاندن دانشجویان به سمت ابتدال و خوشگذرانی ۱۳۳۳، شبکه های لاینز ۱۳۳۲، تاسیس کلوپ های روتاری و روزنا ۱۳۳۴، تشکل انجمن معلمان و فرهنگیان ۱۳۳۴، بنگاه ترجمه و نشر کتاب و انجمن سلطنتی کتاب ۱۳۳۵، شبکه ها و انجمن زنان ۱۳۳۵، سازماندهی انجمن های فمینیستی و انجمن دوشیزگان و بانوان ۱۳۳۵، تاسیس ساواک ۱۳۳۵، انتشار شبکه نشریات غیراخلاقی زنان، دختران و پسران ۱۳۳۷، شبکه جاسوسی ماهوتیان ۱۳۳۸، تشکل خانه مطبوعات ایران، انجمن روزنامه نگاران ایران، انجمن مطبوعات ایران ۱۳۴۰، انجمن دفاع از آزادی مطبوعات، انجمن مطالعات خاورمیانه آمریکای شمالی ۱۳۴۵، کانون نویسندگان ایران ۱۳۴۷، سازمان آزادگان متحد (سام) ۱۳۵۶، ایجاد شبکه ای از نویسندگان فارسی زبان و ایجاد همکاری با حلقه مترجمان سکولار ۱۳۵۸، سازماندهی شبکه های اینترنتی بعنوان محور اصلی جنگ نرم ۱۳۵۹، تشکیل جبهه نجات ملی ایران ۱۳۶۲، انجمن دفاع از آزادی مطبوعات ۱۳۷۷، شبکه نویسندگان فارسی زبان ۱۳۷۷، کانون مدافعان حقوق بشر ۱۳۸۱، جامعه بین المللی پژوهش درباره ایران، کمپین زنان فمینیست ۱۳۸۳، مرکز جمع آوری اسناد حقوق بشر ایران ۱۳۸۲، شبکه روشنفکران مخملی ۱۳۸۴، حلقه فکری هنرمندان لائیک ۱۳۸۶، انجمن قلم ایران ۱۳۷۸، شبکه سیاسی آگورا ۱۳۸۴

جدول ۲: ابعاد، سطح، آماج و اهداف نفوذ (احمدیان ۱۳۹۴: ۵۵)

ابعاد	سطح	آماج	اهداف
نفوذ سخت	موردی (فردی) عمدتا تاکتیکی بوسیله اغواء، تهدید و تطمیع	افراد مهم و دارای دسترسی	جمع آوری اطلاعات و جلب همکاری
نفوذ نیمه سخت	جریانی، شبکه ای، عمدتا راهبردی	سیستم های سیاسی، فرهنگی و اقتصادی	از خود کردن سیستم ها و وابسته سازی آنها
نفوذ نرم	جریانی، اجتماعی، عملیاتی و راهبردی	ذهن، فکر و قلب با تمرکز بر نخبگان و مسئولان تصمیم گیر و تصمیم ساز	اختلال در دستگاه محاسباتی مسئولان
نفوذ مرکب	ترکیب هر سه نفوذ	هر یک از سه آماج فوق بنا به شرایط	خالی شدن حریف از عناصر قدرت جهت تسلط و پیروزی بی منازعه و کامل، تصرف کامل اندیشه و گرایش آنان جهت تن دادن به تسلیم در جنگ سخت، نیمه سخت و نرم

شکل ۲: الگوی مفهومی؛ حاصل از انجام نفوذ (ابعاد، مؤلفه ها، و شاخص ها)

نتیجه گیری

این مقاله نشان داد امریکایی ها برای تکمیل پروژه نفوذ، از انواع (سخت، نیمه سخت، نرم و مرکب) بهره گرفته اند و ابزارهای ایدئولوژی، شبکه سازی، سفارت خانه ها و رهبر و لیدر سازی را در دستور کار قرار داده اند. آنان از سال ۱۲۱۱ با انجام شبکه مبلغان مذهبی و ترویج ایدئولوژی غیر اسلامی و ضد مذهبی سعی در از بین بردن روحیه مذهبی و مبارزاتی ورهایی بخش اسلامی را داشته، و در دهه های بعد از کودتای ۲۸ مرداد به شکل منسجم تری برای از بین بردن ایدئولوژی اسلامی و روحیه مذهبی با اشاعه کلوپ های روتاری و لاینز و تاسیس شبکه های جاسوسی و انجمن های اشاعه فساد و فحشاء برای جوانان، تلاش داشته اند بجای آن از روحیه خودبیگانگی و اشاعه لاابالی گری را ترویج کنند تا فکر ملی کردن صنعت نفت، مبارزه با اجانب و ... از اذهان ایرانی ها بیرون برود. و با روی کار آوردن رهبران دست نشانده سعی در انحراف انقلاب مردمی را

داشته اند، همانطور که در متن این مقاله بیان شد، امریکایی ها بعد از انقلاب نیز برای انجام نفوذ دو راهبرد به نام عملیات‌های PSB و PNAC را تعریف کرده اند و در دوران ریاست جمهوری دموکرات‌ها و جمهوری خواه‌ها همواره این سیاست وجود داشته است، مطابق راهبرد پناک، پیروان نظریه استفاده از زور (لئو اشتراوس)، بعد از ناکامی هدایت امریکایی ها در ترورهای تیرماه ۱۳۶۰، واقعه طبس، کودتای نوژه، جنگ تحمیلی، مطابق راهبرد بعدی، اقدام به خدمت گرفتن نظریه پردازان یهودی به عنوان پیمانکار و دلال مهمترین نقش را در ایدئولوژی‌سازی صورت دادند. از جمله پراگماتیست‌های امریکایی یهودی جان دیویی و ریچارد رورتی و هابرماس و... و در داخل کشور، احزاب و گروه‌های سیاسی بعد از انقلاب مانند احزاب کارگزاران، حزب مشارکت، نهضت آزادی، مجاهدین انقلاب با کارکرد شبکه ای از روشنفکران سکولار در تمامی ابعاد نفوذ (سیاسی، اعتقادی، فرهنگی، امنیتی، اجتماعی، نظامی، علمی) و با کمک مالی، معنوی، آموزشی موسسات و بنیادهای یهودی، این روشنفکران مخملی با گرفتن مناصب کلیدی و اجرایی، انجام براندازی نرم و ایجاد فتنه های ۷۸ و ۸۸ را صورت دادند، با دعوت همین احزاب این نظریه پردازان برای هدایت اقدامات براندازانه، عملیاتی کردن نظریه های پراگماتیسمی و ارزیابی وضعیت اصلاح طلبان به تهران می آیند...مانند دیک چنی، سال ۱۳۷۹ بطور مخفیانه و بعدا بهانه قرارداد نفتی هالیبرتون- اورینتال، به تهران می آید، آلن تورن سال ۱۳۸۰، برای خلق یک انقلاب زنانه در ایران می آید، چنانکه شاهپور بختیار در سال ۱۳۶۹ با شعار زنان و آزادی مردم را تشویق به تجمع می کند، هابرماس در سال ۱۳۸۱ و رورتی و آنتونیو نگری در سال ۱۳۸۳، رهبران جنبش همبستگی لهستان در سال ۱۳۸۴، به تهران آمدند، در حال حاضر هم این اندیشکده ها و موسسات یهودی مشغول طرح و ایده جهت براندازی دست به جنگ ترکیبی زده‌اند و با همان ابزارهای چهارگانه ذکر شده کار خود را پیش می برند. بدیهی است مطابق دغدغه نگارنده این مقاله لازم است از طریق همین ابزارهایی که در این مقاله شرح داده شده، مدیران امنیتی ما نیز از همین ابزارها و با کارکردهای مهارتی مشابه ضربات متقابلی را به آمریکایی‌ها وارد آورند تا راه نفوذ نیز مسدود گردد.

فهرست منابع

- امام خمینی (ره)، (۱۳۸۲)، صحیفه نور (مجموعه رهنمودهای امام خمینی (ره))، تهران، دفتر حفظ و نشر آثار امام (ره).
- اعظمی راد، حمید (۱۳۹۷)، بررسی چرایی و چگونگی تسخیر سفارت امریکا و پیامدهای آن، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه گلستان
- امینی، پرویز، (۱۳۸۹)، جامعه شناسی ۲۲ خرداد، تهران، نشر ساقی
- آل احمد، سید جلال، (۱۳۹۴)، کارنامه سه ساله، تهران، ناشر، هرم
- اسمیت، فیلیپ، (۱۳۸۷)، درآمدی بر نظریه فرهنگی، ترجمه، پویان، حسن، تهران، دفتر پژوهش‌های فرهنگی.
- جامی، (۱۳۹۲)، گذشته، چراغ راه آینده، نشر جامی
- افتخاری راد، امیر هوشنگ (۱۳۹۸)، بهمن بازرگانی، گفت و گوها، خاطرات و مقالات تحلیلی، درباره سازمان مجاهدین، جنبش چپ و انقلاب اسلامی، نشر نی
- بادامچیان، اسدالله، (۱۳۸۷)، بررسی تحلیلی نهضت آزادی، تهران، نشر اندیشه ناب
- خرم، مسعود، (۱۳۷۶)، هویت، نشر حیان
- جعفری، علی اکبر، ورزقانی، حسین، (۱۳۹۲)، نومحافظه کاری و سیاست خارجی یک جانبه گرای امریکا، انتشارات، مرکز اسناد انقلاب اسلامی
- سعیدی شاهرودی، علی، وطن دوست، غلامرضا، رستمی، محمد صادق، گل سرخ حق، محسن (۱۴۰۰)، نفوذ استراتژیک دشمن، تهران، مرکز انتشارات راهبردی
- سولیوان، ویلیام هیلی (۱۳۹۳)، ماموریت در ایران، مترجم، مشفق فری، ابراهیم، ناشر، مرکز اسناد انقلاب اسلامی
- شهبازی، عبدالله (۱۴۰۰)، ظهور و سقوط سلطنت پهلوی، تهران، ناشر، اطلاعات
- شهبازی، عبدالله (۱۳۸۸)، مشخصات نظریه توطئه و فقر روش شناسی در تاریخ، تهران، انتشارات سوره مهر
- شمسی، عبدالله، سلیمی بنی، صادق، (۱۳۹۱)، حزب جبهه مشارکت ایران اسلامی، قم، پژوهشکده تحقیقات اسلامی، ناشر، زمزم هدایت
- صفار هرندی، مرتضی، (۱۳۹۷)، رازهای دهه شصت (تبار شناسی جریان های سیاسی معاصر ۲)، تهران، نشر انتشارات کیهان.
- کارتز، جیمی، (۱۳۶۱)، ۴۴۴ روز ماجرای گروگان های امریکایی در ایران، مترجم باقری، احمد، تهران، ناشر، هفته
- کریمی، رضا (۱۳۸۶)، مبانی تنوریک و مصادیق تهدید نرم و قدرت نرم، فصلنامه مدیریت نظامی، شماره ۲۸
- گازیوروسکی، مارک (۱۳۷۱)، سیاست خارجی امریکا و شاه، مترجم، زنگنه، جمشید، انتشارات رسا
- دانشجویان مسلمان پیرو خط امام، (۱۳۶۸)، اسناد لانه جاسوسی، تهران

- دال، رابرت، تجزیه و تحلیل جدید سیاست (۱۳۶۴)، مترجم، مظفریان، حسین، تهران، نشر مترجم
- درفشان، مجتبی، ملکی، عباس، تنهایی، علیرضا، (۱۳۹۴)، نقش کشورها و سرویسهای اطلاعاتی بیگانه در حوادث انتخابات سال ۱۳۸۸، تهران، دانشکده علوم و فنون فارابی
- دفتر پژوهش‌های موسسه کیهان (۱۳۷۶)، معماران تباهی، سیمای کارگزاران کلپ‌های روتاری در ایران ج ۲، تهران، انتشارات کیهان
- دفتر پژوهش‌های موسسه کیهان، (۱۳۸۴)، نیمه پنهان سیمای کارگزاران فرهنگ و سیاست جلد ۲ و ۴ و ۶ و ۱۱ و ۱۳ و ۲۳ و ۴۶ انتشارات کیهان.
- دهخدا علی اکبر و دیگران، (۱۳۷۶)، لغت نامه، تهران، موسسه لغت نامه دهخدا و دانشگاه تهران، چاپ اول
- تحریریه مرکز دیدار، (۱۳۹۶)، نفوذ در متنفذان، بررسی تلاش دشمنان برای نفوذ در مراکز تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی، تهران، ناشر دفتر فنی تولی
- رائین، اسماعیل، (۱۳۵۷)، فراموشخانه و فراماسونری در ایران، ج ۳، تهران، انتشارات امیرکبیر
- ریاحی، محمد رضا، (۱۳۹۰)، ایران و آمریکا (توسعه تضاد در بستر قدرت نرم رسانه)، تهران، مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما.
- ریتزر، جورج (۱۳۸۶)، نظریه جامعه‌شناسی در دوران معاصر، ترجمه ثلاثی، محسن، انتشارات، علمی
- رنجبران، داود، (۱۳۸۸)، جنگ نرم، تهران، انتشارات ساحل اندیشه تهران
- روبین، باری، (۱۳۶۳)، جنگ قدرت‌ها در ایران، مترجم، مشرقی، محمود، تهران، ناشر آشتیانی
- ریاحی، محمد رضا، (۱۳۹۰)، ایران و آمریکا (توسعه تضاد در بستر قدرت نرم رسانه)، تهران، مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما
- کرامتی، محمد تقی، (۱۳۹۰)، نقش رهبری در مدیریت بحران‌ها (۱)، نشر انتشارات کیهان.
- فقیه حقانی، موسی، (۱۳۸۴)، تاثیر وابستگی بر سقوط رژیم پهلوی، مجموعه مقالات نخستین همایش بررسی علل فروپاشی سلطنت پهلوی، تهران، موسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی
- علی بابایی، غلامرضا، (۱۳۶۷)، تاریخ سیاست خارجی ایران (شاهنشاهی هخامنشی تا به امروز)، تهران، انتشارات درسا
- عسگری، محمود (۱۳۹۱)، قدرت افکنی، الزامی برای بازدارندگی، تهران، پژوهشکده مطالعات راهبردی
- عمید، حسن (۱۳۷۵)، فرهنگ عمید، ناشر، امیر کبیر
- غضنفری، کامران، (۱۳۹۱)، علل و عوامل پذیرش قطعنامه ۵۹۸، دفتر مطالعات تاریخ معاصر و انقلاب اسلامی
- غضنفری، کامران، (۱۳۹۴)، مداخلات (روایتی مستند از جنایات آمریکا در ایران)، جلد سوم، انتشارات کیهان
- فرانسس استانر ساندرز، (۱۳۸۳)، جنگ سرد فرهنگی: سیا در عرصه فرهنگ و هنر، ترجمه، بنیاد فرهنگی پژوهشی
- غرب شناسی
- مسعودی، فرهاد، (۱۳۵۴)، پیروزی لبخند، تهران انتشارات اطلاعات

- مشیرزاده، حمیرا، (۱۳۹۵)، تحول در نظریه های روابط بین الملل، ناشر سمت
- مستعانی، سعید، (۱۳۹۷)، فرانکلین در تهران، مستندی از یک هجوم فرهنگی، تهران، نشر کیهان
- محمدی، منوچهر، (۱۳۹۱)، انقلاب اسلامی در بوته آزمون (جنگ نرم بیست ساله و فتنه ۸۸)، تهران، ناشر، موسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر.
- موسسه خبرگزاری فارس (۱۳۸۹)، دادگاه هشتاد و هشت (مستنداتی از سیر حوادث و اظهارات و اعترافات متهمان وقایع پس از انتخابات) ج ۱ و ۲، انتشارات موسسه خبرگزاری فارس
- میر احمدی، منصور (۱۳۸۷)، سکولاریسم اسلامی (نقدی بر دیدگاه روشنفکران مسلمان)، تهران، ناشر، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی.
- میر، حسین (۱۳۷۰)، تشکیلات فراماسونری در ایران، تهران، انتشارات علمی
- یادوآرین، کوبیلای، (۱۴۰۱)، اندیشکده ها مغز متفکر سیاست خارجی امریکا، مترجم، گل محمدی، انتشارات سروش
- فضلی نژاد، پیام (۱۳۹۷)، ارتش سری روشنفکران، تاریخ اندیشه سیاسی معاصر، تهران، ناشر، شرکت انتشارات کیهان
- منابع انگلیسی
- Arent, Hanna. Religion and Politics, in Essays inn Understanding: 1930-1945. Ed. By Jermon Kohn, Harcourt Brace & Company, 199, Pp 368-390
- <http://www.syrianaaa.com/2011/05/role-of-internet-and-socialnetworking.html>
- Rich, Andrew: Think Tanks, Public Policy and the Politics of Expertise. Cambridge, Cambrige University Press 2004
- Stockwell, John. The Praetorian Guard: The U.S. Role in the New World Order. Boston: South End Press, 1991, p 90
- McGann, The Competition for Dollars, 1991
- Nye, Joseph.s (2008) 'The Powers to Lead 'New York: Oxford University Press.
- Weaver, R.Kent: The Changing World Think Tanks. PS:Polittical Science and Politics. Sept. 1989, pp. 563-578(p.567).
- Kirkpatrick, Jeanne (1987), Dictatorship and Double Standards: A Critique of U.S. Policy, (Washington D.C Ethics and Public Policy Center, Georgetown University, p. 37.
- Harlow, Summer & Thomas J., Johnson (2011). The Arab Spring Overthrowing the Protest-Paradigm? How The New York Times, Global Voices and twitter Covered the Egyptian Revolution: International Journal of Communication, 5:16

